

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
ANTHONY MICHAEL COLLINS
esitatud 15. detsembril 2022¹

Liidetud kohtuasjad C-615/20 ja C-671/20

Prokuratura Okręgowa w Warszawie
versus
YP jt (C-615/20),
M. M. (C-671/20),
menetlusse astujad

(eelotsusetaotlused, mille on esitanud Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus (Poola))

Eelotsusetaotlus – Õigusriik – Tõhus kohtulik kaitse liidu õigusega hõlmatud valdkondades – ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 – Kohtunike sõltumatus – Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus, Poola) Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegiumi) pädevus alustada kohtuniku suhtes kriminaalmenetlust ja kohtunik ajutiselt teenistusest kõrvaldada – Keeld liikmesriigi kohtutele kontrollida kohtute legitiimsust või hinnata kohtunike ametisse nimetamise ja sellest ametisse nimetamisest tuleneva õigusemõistmise pädevuse õiguspärasust – Liidu õiguse esimus – Lojaalse koostöö kohustus – Õiguskindluse põhimõte ja jõustunud kohtuotsuse seadusjõu põhimõte

I. Sissejuhatus

1. Käesolevates eelotsusetaotlustes on taas tõstatatud küsimusi seoses hiljutise Poola kohtusüsteemi reformi teatavate aspektide vastavusega liidu õigusele. Need puudutavad Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegium)² antud luba esitada kohtunikule süüdistus ja ta ajutiselt teenistusest kõrvaldada, mistõttu see kohtunik ei saanud lahendada teatavaid kriminaalasju, mida ta oli määratud lahendama. Seetõttu palub eelotsusetaotlused esitanud kohus³ Euroopa Kohtul tõlgendada ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku, Euroopa Liidu põhiõiguste harta⁴ artiklit 47 ning liidu õiguse esimuse põhimõtet, lojaalse koostöö põhimõtet⁵ ja õiguskindluse põhimõtet. Kui Euroopa Kohus otsustab, et liidu õiguse kohaselt ei saanud distsiplinaarkolleegium õiguspäraselt sellist luba anda, soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus kindlaks teha, millised tagajärjed on sellel järeldusel kriminaalmenetlust läbi viiva kohtu koosseisule.

¹ Algkeel: inglise.

² Edaspidi „distsiplinaarkolleegium“.

³ Nii kohtuasjas C-615/20 kui ka kohtuasjas C-671/20 sama kohus, kuid erinevas koosseisus.

⁴ Edaspidi „harta“.

⁵ Millele on viidatud ELL artikli 4 lõikes 3.

II. Õiguslik raamistik – Poola õigus

A. Põhiseadus

2. Poola Vabariigi põhiseaduse (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej) artikli 45 lõikes 1 on sätestatud:

„Igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele ilma põhjendamatute viivitusteta sõltumatus ja erapooletus pädevas kohtus.“

3. Poola Vabariigi põhiseaduse artikli 144 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud:

„2. Selleks et vabariigi presidendi ametlikud aktid oleksid kehtivad, peab neile olema samuti alla kirjutanud ministrite nõukogu president, kes sellega võtab vastutuse Sejmi [(Poola parlamendi alamkoda)] ees.

3. Lõike 2 sätteid ei kohaldata järgmistel juhtudel:

[...]

17) kohtunike ametisse nimetamine;

[...]“.

4. Poola Vabariigi põhiseaduse artikkel 179 on sõnastatud järgmiselt:

„Kohtunikud määrab tähtajatult ametisse vabariigi president [Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda; edaspidi „KRS“)] ettepanekul.“

5. Poola Vabariigi põhiseaduse artikli 180 lõike 1 kohaselt ei saa kohtunikke ametist tagandada.

6. Poola Vabariigi põhiseaduse artiklis 181 on sätestatud:

„Kohtuniku võib kriminaalvastutusele võtta või temalt vabaduse võtta üksnes seadusega kindlaks määratud kohtu eelneval nõusolekul. Kohtunikku ei tohi kinni pidada ega vahistada, välja arvatud juhul, kui ta peetakse kinni süüteo toimepanekul, kui tema kinnipidamine on hädavajalik selleks, et tagada menetluse nõuetekohane kulgemine. Kinnipidamisest teatatakse kohe asukohajärgse pädevusega kohtu esimehele, kes võib anda korralduse kinnipeetud isik viivitamata vabastada.“

7. Poola Vabariigi põhiseaduse artiklis 187 on sätestatud:

„1. [KRSi] koosseis on järgmine:

- 1) Sąd Najwyższy [(kõrgeim kohus)] esimene esimees, justiitsminister, Naczelny Sąd Administracyjny [(kõrgeim halduskohus, Poola)] esimees ja vabariigi presidendi nimetatud füüsiline isik,
- 2) 15 kohtunikku, kes on valitud Sąd Najwyższy [(kõrgeim kohus)], üldkohtute, halduskohtute ja sõjaväekohtute kohtunike hulgast,

3) neli liiget, kelle on valinud Sejm [(Poola parlamendi alamkoda)] oma saadikute hulgast, ja kaks liiget, kelle on valinud Senat [(Poola parlamendi ülemkoda)] oma senaatorite hulgast.

[...]

3. [KRSi] liikmete ametiaeg on neli aastat.

4. [KRSi] organisatsiooni struktuur, tegevusvaldkond ja töökorraldus ning liikmete valimise kord määratakse kindlaks seadusega.“

8. Poola Vabariigi põhiseaduse artikli 190 lõikes 1 on sätestatud:

„Trybunał Konstytucyjny [(konstitutsioonikohus)] otsused on kõikide suhtes siduvad ja lõplikud.“

B. Muudetud kõrgeima kohtu seadus

9. 8. detsembri 2017. aasta kõrgeima kohtu seaduse (ustawa o Sądzie Najwyższym; *Dz. U.* 2018, jrk nr 5), mida on muudetud 20. detsembri 2019. aasta seadusega, millega muudetakse üldkohtute korralduse seadust, kõrgeima kohtu seadust ja teatavaid teisi seadusi (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw; *Dz. U.* 2020, jrk nr 190; edaspidi „muutmisseadus“) (edaspidi „muudetud kõrgeima kohtu seadus“), artikli 27 §-s 1 on sätestatud:

„Distsiplinaarkolleegiumi pädevusse kuuluvad järgmised asjad:

[...]

1a) asjad, mis puudutavad loa andmist kohtunike, kohtunikukandidaatide, prokuröride ja abiprokuröride suhtes kriminaalmenetluse alustamiseks või nende kinnipidamiseks.

[...]“.

C. Muudetud üldkohtute korralduse seadus

10. 27. juuli 2001. aasta üldkohtute korralduse seaduse (ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych; *Dz. U.* 2001, nr 98, jrk nr 1070; edaspidi „üldkohtute korralduse seadus“) artiklis 41b on sätestatud:

„§ 1. Kohtu tegevust puudutavat kaebust või taotlust on pädev läbi vaatama kohtu esimees.

[...]

§ 3. Sąd rejonowy [(rajoonikohus)] esimehe, sąd okręgowy [(regionaalne kohus)] esimehe või sąd apelacyjny [(apellatsioonikohus)] esimehe tegevust puudutavat kaebust on pädev läbi vaatama vastavalt sąd okręgowy esimees, sąd apelacyjny esimees ja [KRS].“

11. Muutmiseseadusega muudetud üldkohtute korralduse seaduse (edaspidi „muudetud üldkohtute korralduse seadus“) artikkel 42a on sõnastatud järgmiselt:

„§ 1. Kohtute või kohtute organite tegevuse raames ei ole lubatud seada kahtluse alla kohtute, riigi põhiseaduslike organite ega kontrolli- ja õiguskaitseorganite legitiimsust.

§ 2. Üldkohtu ega muu võimuorgani tegevuse raames ei ole lubatud kahtluse alla seada kohtute, riigi põhiseaduslike organite või kontrolli- ja õiguskaitseorganite legitiimsust.“

12. Sama seaduse artikli 47a § 1 kohaselt määratakse kohtuasjad kohtunikele ja kohtunikukandidaatidele juhuvaliku põhjal. Selle seaduse artikli 47b § 1 kohaselt võib kohtu koosseis muutuda üksnes juhul, kui kohtul ei ole võimalik kohtuasja senises koosseisus läbi vaadata või kui esineb selle asja kohtu senises koosseisus läbivaatamise püsiv takistus. Niisugusel juhul tuleb kohaldada kohtuasja ümbermääramise suhtes artikli 47a sätteid. Sama seaduse artikli 47b §-s 3 on sätestatud, et kohtukoosseisu muutmise otsuse teeb selle kohtu esimees või tema volitatud kohtunik.

13. Muudetud üldkohtute korralduse seaduse artiklis 80 on sätestatud:

„§ 1. Kohtunikke võib kinni pidada või nende suhtes kriminaalmenetlust läbi viia ainult pädeva distsiplinaarkohtu loal. See säte ei puuduta kinnipidamist kuriteo toimepanemiselt tabamise korral, kui kinnipidamine on menetluse nõuetekohase kulgemise tagamiseks hädavajalik. Kuni sellise otsuse vastuvõtmiseni, millega antakse luba alustada kohtuniku suhtes kriminaalmenetlust, võib teha ainult kiireloomulisi toiminguid.

[...]

§ 2c. Distsiplinaarkohus teeb otsuse, millega antakse luba alustada kohtuniku suhtes kriminaalmenetlust, kui on piisavalt alust kahtlustada teda kuriteo toimepanemises. Otsusega antakse luba alustada kohtuniku suhtes kriminaalmenetlust ja esitatakse põhjendused.

§ 2d. Distsiplinaarkohus vaatab kohtuniku suhtes kriminaalmenetluse alustamise loa taotluse läbi 14 päeva jooksul pärast taotluse saamist.“

14. Eelnimetatud seaduse artikli 107 §-s 1 on sätestatud:

„Kohtunik vastutab ametialaste rikkumiste (distsiplinaarsüüteo) eest distsiplinaarkorras, sealhulgas juhul, kui tegemist on:

[...]

3) tegevusega, mis seab kahtluse alla kohtuniku töösuhte olemasolu, kohtuniku ametisse nimetamise kehtivuse või Poola Vabariigi põhiseadusliku organi legitiimsuse;

[...]“.

15. Muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 110 §-s 2a on sätestatud:

„Artikli 37 §-s 5 ja artikli 75 § 2 punktis 3 nimetatud asjades on territoriaalne pädevus distsiplinaarkohtul, kelle tööpiirkonnas töötab kohtunik, kelle suhtes menetlust läbi viiakse.

Artiklites 80 ja 106zd nimetatud asjades on esimeses astmes pädev kohus Sąd Najwyższy [(kõrgeim kohus)] ühest distsiplinaarkolleegiumi kohtunikust koosnevas koosseisus ja teises astmes Sąd Najwyższy [(kõrgeim kohus)] kolmest distsiplinaarkolleegiumi kohtunikust koosnevas koosseisus.“

16. Kõnealuse seaduse artiklis 129 on sätestatud:

„§ 1. Distsiplinaarkohus võib kõrvaldada teenistusest kohtuniku, kelle suhtes on alustatud distsiplinaarmenetlust või teovõime puudumise tuvastamise menetlust või kelle suhtes on kõnealune kohus andnud loa alustada kriminaalmenetlust.

§ 2. Kui distsiplinaarkohus annab loa alustada kohtuniku suhtes kriminaalmenetlust tahtliku kuriteo eest, mida võib menetleda prokuratuur, kõrvaldab ta kohtuniku teenistusest automaatselt.

§ 3. Kui distsiplinaarkohus kõrvaldab kohtuniku teenistusest, vähendab ta teenistussuhte peatamise ajaks kohtuniku töötasu 25–50%; see ei kehti isikute suhtes, kelle suhtes on alustatud teovõime puudumise tuvastamise menetlust.

§ 3a. Kui distsiplinaarkohus teeb otsuse lubada võtta pensionil olev kohtunik kriminaalvastutusele tahtliku kuriteo eest, mille suhtes esitatakse süüdistusakt, vähendab see kohus omal algatusel tema sissetulekut distsiplinaarmenetluse ajaks 25–50%.

§ 4. Kui distsiplinaarmenetlus lõpetatakse või süüdistatav mõistetakse õigeks, hüvitatakse talle täies ulatuses kõik töötasu või sissetuleku osad.“

D. KRSi seadus

17. 12. mai 2011. aasta riikliku kohtute nõukoja seaduse (ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa; Dz. U. 2011, nr 126, jrk nr 714), mida on muudetud 8. detsembri 2017. aasta seadusega riikliku kohtute nõukoja seaduse ja teatavate teiste seaduste muutmise kohta (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2018, nr 3), (edaspidi „KRSi seadus“), artiklis 9a on sätestatud:

„1. Sejm [(Poola parlamendi alamkoda)] valib Sąd Najwyższy [(kõrgeim kohus)], üldkohtute, halduskohtute ja sõjaväekohtute kohtunike hulgast 15 [KRSi] liiget kollektiivse ametiajaga neli aastat.

2. Lõikes 1 viidatud valimistel võtab alamkoda nii palju kui võimalik arvesse vajadust, et [KRSis] oleksid esindatud eri liiki kohtud ja eri kohtuastmed.

3. Kohtunike hulgast valitud uute [KRSi] liikmete kollektiivne ametiaeg algab nende valimisele järgneval päeval. Ametist lahkuvad [KRSi] liikmed on ametis päevani, mil algab uute [KRSi] liikmete kollektiivne ametiaeg.“

18. Vastavalt üleminekusättele, mida sisaldab 17. jaanuaril 2018 jõustunud seaduse riikliku kohtute nõukoja seaduse ja teatavate teiste seaduste muutmise kohta artikkel 6:

„Poola Vabariigi põhiseaduse artikli 187 lõike 1 punktis 2 viidatud [KRSi] liikmete, kes on valitud nüüd kehtivate sätete kohaselt, ametiaeg kestab kuni päevani, mis eelneb uute [KRSi] liikmete

ametiaja algusele, ületamata siiski 90 päeva alates käesoleva seaduse jõustumiskuupäevast, kui see tähtaeg ei ole juba möödunud.“

E. Kriminaalmenetluse seadustik

19. Kriminaalmenetluse seadustikku käsitleva 6. juuni 1997. aasta seaduse (ustawa – Kodeks postępowania karnego; *Dz. U.* 1997, nr 555) artikli 439 §-s 1 on sätestatud:

„Olenemata kaebuse piiridest ja esitatud väidetest ning rikkumise mõjust kohtuotsuse sisule tühistab apellatsioonikohus vaidlustatud kohtuotsuse, kui:

- 1) otsuse tegemisel on osalenud isik, kellel ei ole lubatud kohtuotsust teha või kes ei ole selleks võimeline või kes on artikli 40 kohaselt otsuse tegemisest välja jäetud;
- 2) kohtu koosseis ei olnud nõuetekohane või üks kohtu liikmetest ei olnud kogu istungi kestel kohal;

[...]“.

20. Kriminaalmenetluse seadustiku artikli 523 § 1 kohaselt saab kassatsioonkaebuse esitada üksnes selle seadustiku artiklis 439 loetletud rikkumiste või muude raskete õigusrikkumiste alusel, kui rikkumine võis oluliselt mõjutada kohtuotsuse sisu.

III. Põhikohtuasjade faktilised asjaolud ja eelotsuse küsimused

A. Kohtuasi C-615/20

21. Prokuratura Okręgowa w Warszawie (Varssavi ringkonnaprokuratuur, Poola) (edaspidi „ringkonnaprokuratuur“) andis Y. P ja veel 13 isikut kohtu alla, süüdistades neid karistusseadustiku alusel mitmes süüteos, millega oli tekitatud kahju 229 kannatanule. Selle kohtuasja⁶ menetlus jätkub 11 süüdistatava suhtes. Kohtutoimik koosneb 197 köitest ja mitmekümnest lisaköitest. Kohtuasja on menetletud üle 100 päeva, mille kestel on andnud ütlusi süüdistatavad, kannatanud ja üle 150 tunnistaja. Kuulata on jäänud veel vaid mõned tunnistajad ja kolm eksperti. Kohtuasja arutavasse kohtukoosseisu kuulus ja kohtumenetluses osales kohtunik I. T.

22. Wydział Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej (riigiprokuratuuri siseasjade osakond, Poola; edaspidi „riigiprokuratuur“) taotles 14. veebruaril 2020 distsiplinaarkolleegiumilt⁷ luba esitada kohtunik I. T. vastu süüdistus selles, et ta ei täitnud ametiisikuna oma ametikohustusi ja ületas võimupiire, lubades meedia esindajatel salvestada Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus, Poola) istungit ning kohtulahendi ja selle suuliste põhjenduste ettelugemist kohtusaalis. Riigiprokuratuuri sõnul avaldas kohtunik I. T. kõrvalistele isikutele teavet kohtueelse menetluse kohta, mille oli läbi viinud ringkonnaprokuratuur. Riigiprokuratuur asus seisukohale, et kuna kohtunik I. T. sai selle teabe oma ametikohustuste täitmise käigus, on ta oma tegevusega tekitanud kahju üldistele huvidele.

⁶ Kohtuasi VIII K 105/17.

⁷ Kehtivate õigusaktide kohaselt oli distsiplinaarkolleegium pädev lahendama kohtunikule süüdistuse esitamise või kohtuniku kinnipidamise loa taotlusi nii esimeses kui ka teises astmes.

23. Esimese astme kohtuna jättis distsiplinaarkolleegium 9. juunil 2020 rahuldamata riigiprokuratuuri taotluse saada luba kohtunik I. T. vastu süüdistuse esitamiseks. Riigiprokuratuur kaebas selle otsuse edasi. Distsiplinaarkolleegium, seekord teise astme kohtuna, võttis 18. novembril 2020 ära kohtunik I. T. puutumatus kriminaalvastutusele võtmiseks, kõrvaldas ta ajutiselt teenistusest ja vähendas selle kõrvaldamise ajaks tema töötasu 25% võrra.⁸ Teenistusest kõrvaldamine jääb kehtima kuni tema suhtes alustatud kriminaalmenetluse lõpuni.

24. Kuna kohtunik I. T. on teenistusest kõrvaldatud, ei tohi ta menetleda ühtegi talle määratud kohtuasja, sealhulgas kohtuasja VIII K 105/17. Poola kriminaalmenetluse seadustikus sätestatud kohtukoosseisu muutumatus põhimõtte kohaselt on kohtuotsuse tegemise pädevus ainult kohtumenetluse tervikuna läbi viinud kohtukoosseisul.⁹ Seega peab menetlus kohtuasjas VIII K 105/17 otsast peale algama. Muu hulgas peab kohtunik I. T. asemele määratud kohtunik uuesti ära kuulama kõik selles kohtumenetluses seni esitatud ütlused. Eelotsusetaotlused esitanud kohtu sõnul on see olukord vastuolus harta artikliga 47, eriti õigusega tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus ning igapäevase õigusega õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus.¹⁰

25. Eelotsusetaotluses on märgitud, et 5. detsembri 2019. aasta kohtuotsuses¹¹ ja 15. jaanuari 2020. aasta kohtumäärustes¹² tõdes Sąd Najwyższy – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (kõrgeima kohtu töö- ja sotsiaalkindlustusajade kolleegium),¹³ kes tegi otsuse menetluses, millega seoses on tehtud kohtuotsus A. K., et KRS selle praeguses koosseisus ei ole seadusandlikust ja täidesaatvast võimust sõltumatu organ ning et distsiplinaarkolleegium – mille liikmed on määratud KRSi praeguse koosseisu ettepanekul – ei ole „kohus“ harta artikli 47, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduse kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÖK“) artikli 6 ja Poola Vabariigi põhiseaduse artikli 45 lõike 1 tähenduses. Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) tsiviilkolleegiumi, kriminaalkolleegiumi ning töö- ja sotsiaalkindlustusajade kolleegiumi 23. jaanuari 2020. aasta ühises resolutsioonis leiti, et distsiplinaarkolleegiumi koosseis, millesse kuulub KRSi praeguse koosseisu ettepanekul määratud isik, on õigusvastane. Samuti otsustas nimetatud ühendkolleegium, et distsiplinaarkolleegium ei ole oma ülesehituse tunnuste tõttu „kohus“ eespool nimetatud sätete tähenduses ja et tema otsused ei ole „kohtulahendid“. Distsiplinaarkolleegium märkis oma 23. septembri 2020. aasta otsuses,¹⁴ et kohtuotsust A. K. „ei saa Poola õiguskorda arvestades lugeda siduvaks“, sest põhikohtuasjades, milles eelotsust taotleti, tegutses töö- ja sotsiaalkindlustusajade kolleegium „õigusvastases koosseisus“.

26. Eelotsusetaotlused esitanud kohus, mille koosseisu kohtunik I. T. kuulub, on Poola kohtusüsteemi osa ja lahendab kohtuasju ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tähenduses „liidu õigusega hõlmatud valdkondades“. ¹⁵ Distsiplinaarkolleegiumi otsus võtta ära kohtunik I. T. puutumatus kriminaalvastutusele võtmise osas ja kõrvaldada ta ajutiselt teenistusest, mille tagajärjel peab kohtuasja VIII K 105/17 hakkama otsast peale arutama teistsugune kohtukoosseis, paneb eelotsusetaotlused esitanud kohtu kahtlema, kas distsiplinaarkolleegium kujutab endast sõltumatut ja erapooletut seaduse alusel moodustatud kohut.

⁸ Kohtuasi II DO 74/20. Edaspidi „distsiplinaarkolleegiumi resolutsioon“.

⁹ S.o samad kohtunikud või kohtunikud ja vandekohtunikud.

¹⁰ Viitega muu hulgas 19. novembri 2019. aasta kohtuotsusele A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982) (edaspidi „kohtuotsus A. K.“).

¹¹ Kohtuasi III PO 7/18.

¹² Kohtuasjad III PO 8/18 ja III PO 9/18.

¹³ Edaspidi „töö- ja sotsiaalkindlustusajade kolleegium“.

¹⁴ II DO 52/20.

¹⁵ Vt 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny (C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

27. Eelotsusetaotlused esitanud kohtu arvates peavad kohtunike distsiplinaarvastutust¹⁶ ja ametist tagandamist¹⁷ reguleerivad eeskirjad vastama tõhusa kohtuliku kaitse nõudele, mis on ette nähtud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus. Eelotsusetaotlused esitanud kohtul on kahtlus, kas ka kohtunike kriminaalvastutusele võtmist või kinnipidamist lubavad riigisisese eeskirjad peavad vastama sellele tõhusa kohtuliku kaitse nõudele. Ta on seisukohal, et kohtuniku suhtes kriminaalmenetluse alustamise kohta peavad kehtima samad nõuded nagu distsiplinaarmenetluse alustamise kohta, ja seda järgmistel põhjustel. Esiteks võidakse süüdistuse esitamiseks luba anda üksnes juhul, kui distsiplinaarkohtu hinnangul esineb piisavalt põhjendatud kahtlus, et kuritegu on toime pandud. Teiseks, kui selline luba on antud, võib distsiplinaarkohus asjaomase kohtuniku teenistusest kõrvaldada,¹⁸ mistõttu ei saa ta lahendada kohtuasju kuni selle kriminaalmenetluse lõppemiseni. Kolmandaks on distsiplinaarkohus kohustatud vähendama selle kõrvaldamise ajaks kohtuniku töötasu 25–50% võrra. Neljandaks ei määra kohtuniku vastu süüdistuse esitamiseks loa andmine selles asjas süüdistusakti esitamise tähtaega. Sellest loast tulenevalt võib kohtuniku ajutiselt teenistusest kõrvaldada ja tema töötasu vähendada määramata ajaks. Kõigile neile asjaoludele antava hinnangu põhjal võib seega teha järelduse, et menetlusel, millega võetakse kohtunikult ära puutumatus talle süüdistuse esitamise ja/või tema kinnipidamise kaalutlusel, on samasugused tagajärjed nagu kohtunike suhtes distsiplinaarkorras võetavatel meetmetel. Seepärast peaks selle menetluse suhtes samuti kehtima tõhusa kohtuliku kaitse nõue vastavalt ELL artikli 19 lõike 1 teisele lõigule.

28. Eelotsusetaotlused esitanud kohtu sõnul alluvad kõik Poola prokurörid justiitsministrile, kes on seadusest tulenevalt Prokurator Generalny (peaprokurör) ametikohal. Prokurör on oma ametikohustusi täites formaalselt sõltumatu, kuid on kohustatud täitma korraldusi, suuniseid ja juhiseid, mida annab prokurör, kellele ta allub ja kelleks võib olla justiitsminister, sealhulgas distsiplinaarkolleegiumi menetlustes.

29. Eelotsusetaotluses on märgitud, et Poola Vabariigi põhiseaduse kohaselt on justiitsminister KRSi liige. KRSi 25 liikmest 15, kelle kohtunike hulgast valis Sejm, enamik oli oma valimise ajal tihedates sidemetes justiitsministriga ja on need sidemed säilitanud. Seejärel nimetati sellises koosseisus KRSi osalusel ametisse kõik distsiplinaarkolleegiumi liikmed, kelle hulka kuulub nii endisi prokuröre kui ka advokaate, kes on avalikult toetanud justiitsministri tegevust.

30. Väljakujunenud Euroopa Kohtu praktika kohaselt eeldab õigusemõistmisele loomupärane mõiste „sõltumatus“ seda, et asjaomane organ tegutseb oma menetluse osaliste suhtes kolmanda isikuna.¹⁹ Võttes arvesse distsiplinaarkolleegiumi koosseisu, KRSi praegust koosseisu, prokuratuuri süsteemi hierarhilist ülesehitust ning kohtunikule süüdistuse esitamiseks või tema kinnipidamiseks loa andmist reguleerivaid sätteid, on eelotsusetaotlused esitanud kohtul tõsine kahtlus, kas distsiplinaarkolleegium on prokuröri suhtes kolmas isik.

31. Samuti, võttes arvesse 8. aprilli 2020. aasta kohtumäärust, kahtleb eelotsusetaotlused esitanud kohus ka selles, kas distsiplinaarkolleegium peaks lahendama kohtunikele süüdistuse esitamise või nende kinnipidamise loa taotlusi. Ta on seisukohal, et selle kohtumääruse resolutsiooni punkti 1 esimeses taandes kasutatud mõiste „kohtunike distsiplinaarasjad“ peaks hõlmama ka kohtunikule süüdistuse esitamise ja kohtuniku kinnipidamise loa asju. Igal juhul, kuna distsiplinaarkolleegiumi

¹⁶ Euroopa Kohtu 8. aprilli 2020. aasta kohtumäärus komisjon vs. Poola (C-791/19 R, EU:C:2020:277, punktid 34 ja 35 ning seal viidatud kohtupraktika) (edaspidi „8. aprilli 2020. aasta kohtumäärus“).

¹⁷ 5. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (üldkohtute sõltumatus) (C-192/18, EU:C:2019:924, punkt 114 ja seal viidatud kohtupraktika).

¹⁸ Ja peab seda tegema juhul, kui kohtunikule esitatakse süüdistus tahtlikus süüteo, mille puhul esitatakse süüdistusakt.

¹⁹ 21. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Banco de Santander (C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).

koosseis ei ole muutunud, arutab selle organi pooleliolevates menetlustes kõiki asju koosseis, mis ei vasta 8. aprilli 2020. aasta kohtumääruse resolutsiooni punkti 1 teises taandes viidatud sõltumatuse nõuetele.

32. Seda arvesse võttes on eelotsusetaotlused esitanud kohus seisukohal, et distsiplinaarkolleegiumi luba ei ole „kohtulahend“, sest see kolleegium ei vasta tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele liidu õiguse tähenduses ega taga „nii õiguse ja õigussuhete stabiilsus[t] kui ka korrakoha[st] õigusemõistmi[st]“.²⁰ Sellest lähtudes ei pea ta distsiplinaarkolleegiumi korraldusi endale siduvaks. Kuna distsiplinaarkolleegiumi loa kehtivusel on otsene mõju sellele, kas eelotsusetaotlused esitanud kohus ise on sõltumatu ja erapooletu seaduse alusel moodustatud kohus, palub ta suuniseid Euroopa Kohtult. Sellega seoses soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus kindlaks teha, kas kohustus keelduda distsiplinaarkolleegiumi otsuse siduvaks tunnistamisest kehtib samamoodi teistegi riigiorganite²¹ suhtes ning kas see, kui kohtunikul, kelle suhtes on kõnealune luba antud, põhjendamatult keelatakse kuuluda menetluses kohtu koosseisu, kujutab endast seega liidu õiguse rikkumist.

33. Nendel asjaoludel otsustas Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus) menetluse peatada ja taotleda Euroopa Kohtult eelotsust järgmistes küsimustes:

„1. Kas liidu õigust – eelkõige [harta] artiklit 47 ja selles väljendatud õigust õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus – tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mida on üksikasjalikult kirjeldatud käesoleva taotluse küsimustes 2 ja 3, s.o [muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikkel 80, artikli 110 § 2a ja artikkel 129] ning [muudetud kõrgeima kohtu seaduse] artikli 27 § 1 punkt 1a, mis võimaldavad [distsiplinaarkolleegiumil] kohtunikult puutumatus ära võtta ja ta ajutiselt teenistusest kõrvaldada ning seega kohtunikku temale määratud kohtuasjade lahendamise tegelikult tagandada, eriti kuna:

- a) [distsiplinaarkolleegium] ei ole „kohus“ harta artiklit 47, [EIÕK] artikli 6 ega [Poola Vabariigi põhiseaduse] artikli 45 lõike 1 tähenduses (19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982);
- b) [distsiplinaarkolleegiumi] liikmetel on eriti tihedad sidemed seadusandliku ja täidesaatva võimuga (8. aprilli 2020. aasta kohtumäärus komisjon vs. Poola, C-791/19 R, EU:C:2020:277);
- c) Poola Vabariiki kohustati peatama [Poola kõrgeima kohtu seaduse] nende sätete kohaldamine, mis puudutavad nn [distsiplinaarkolleegiumi], ja hoiduma selle kolleegiumi menetluses olevaid asju edastamast kohtukoosseisule, mis ei vasta sõltumatuse nõuetele (8. aprilli 2020. aasta kohtumäärus komisjon vs. Poola, C-791/19 R, EU:C:2020:277)?

2. Kas liidu õigust – eelkõige ELL artiklit 2 ja selles väljendatud õigusriigi põhimõtet ning ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus sätestatud tulemusliku õiguskaitse nõudeid – tuleb tõlgendada nii, et „õigusnormid, mis reguleerivad nendele isikutele kohaldatavat distsiplinaarkorda, kellele lasub õigusemõistmise ülesanne,“ hõlmavad ka liikmesriigi kohtute kohtunike

²⁰ Vt 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus CRPNPAC ja Vueling Airlines (C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, punktid 88 ja 89).

²¹ Nagu justiitsminister, kohtute esimehed, Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) või distsiplinaarorganid.

kriminaalvastutusele võtmist või kohtunikult vabaduse võtmist reguleerivaid õigusnorme, nagu [Poola Vabariigi põhiseaduse] artikkel 181 koosmõjus [muudetud üldkohtute korralduse seaduse] artiklitega 80 ja 129, mille kohaselt:

- a) liikmesriigi kohtu kohtuniku kriminaalvastutusele võtmiseks või kohtunikult vabaduse võtmiseks on üldjuhul prokuröri taotlusel vaja pädeva distsiplinaarkohtu luba;
 - b) distsiplinaarkohus – lubades liikmesriigi kohtu kohtunikku kriminaalvastutusele võtta või kohtunikult vabaduse võtta – võib (ja on mõnel juhul kohustatud seda tegema) kohtuniku ajutiselt teenistusest kõrvaldada;
 - c) kui distsiplinaarkohus peatab liikmesriigi kohtu kohtuniku ametiülesannete täitmise, on distsiplinaarkohus samal ajal kohustatud nendes õigusnormides kindlaks määratud ulatuses vähendama kohtuniku töötasu tema ametiülesannete täitmise peatamise ajaks?
3. Kas liidu õigust – eelkõige teises küsimuses viidatud õigusnorme – tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, nagu [muudetud üldkohtute korralduse seaduse] artikli 110 § 2a ja [muudetud kõrgeima kohtu seaduse] artikli 27 § 1 punkt 1a, mille kohaselt kuuluvad liikmesriigi kohtu kohtuniku kriminaalvastutusele võtmise või kohtunikult vabaduse võtmise luba puudutavad kohtuasjad nii esimeses astmes kui ka apellatsiooniasemes sellise organi ainupädevusse nagu [distsiplinaarkolleegium], võttes eelkõige arvesse, et:
- a) [distsiplinaarkolleegiumi] loomine langes kokku sellise organi [nagu KRS] liikmete ametisse nimetamise reeglite muutmisega, [...] kes on seotud kohtunike valimise menetlusega ja kelle ettepanekul on ametisse nimetatud Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegium) liikmed;
 - b) liikmesriigi seadusandja välistas võimaluse viia [distsiplinaarkolleegiumi] koosseisu liikmesriigi sellise viimase astme kohtu nagu Sąd Najwyższy [(kõrgeim kohus)] kohtunikud, mille struktuuris see kolleegium tegutseb, mistõttu [distsiplinaarkolleegiumi] koosseisu võivad kuuluda ainult uued liikmed, kes nimetatakse KRSi muudetud koosseisu ettepanekul;
 - c) [distsiplinaarkolleegiumi] iseloomustab Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) eriti kõrge autonoomia aste;
 - d) Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kinnitas oma lahendites, mille ta tegi 19. novembri 2019. aasta kohtuotsuse A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982) alusel, et KRS muudetud koosseis ei ole seadusandlikust ja täidesaatvast võimust sõltumatu organ ning et [distsiplinaarkolleegium] ei ole „kohus“ harta artikli 47, EIÕK artikli 6 ja [Poola Vabariigi põhiseaduse] artikli 45 lõike 1 tähenduses;
 - e) liikmesriigi kohtu kohtuniku kriminaalvastutusele võtmise või kohtunikult vabaduse võtmise loa taotluse esitab reeglina prokurör, kelle vahetu ülemus on täitevvõimu organ, nagu justiitsminister, kes võib anda prokuröridele siduvaid juhiseid menetlustoimingute sisu kohta, samas kui [distsiplinaarkolleegiumi] liikmetel ja KRSil muudetud koosseis on – nagu tuvastas Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) lahendites, millele on viidatud kolmanda

küsimuse punkti 2 alapunktis d – eriti tugevad sidemed seadusandliku ja täidesaatva võimuga, mistõttu ei saa [distsiplinaarkolleegiumi] pidada menetlusosalise suhtes kolmandaks isikuks;

- f) Poola Vabariigile tehti ülesandeks peatada [kõrgeima kohtu seaduse] nende sätete kohaldamine, mis puudutavad [distsiplinaarkolleegiumi], ja hoiduda selle kolleegiumi menetluses olevaid asju edastamast kohtukoosseisule, mis ei vasta sõltumatuse nõuetele (8. aprilli 2020. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola, C-791/19 R, EU:C:2020:277)?
4. Kas siis, kui on antud luba võtta liikmesriigi kohtu kohtunik kriminaalvastutusele ja peatada tema ametiülesannete täitmine koos töötasu vähendamisega tema ametiülesannete täitmise peatamise ajaks, tuleb liidu õigust – eelkõige teises küsimuses viidatud õigusnorme ja põhimõtteid: esimuse põhimõte, lojaalse koostöö põhimõte, mis tuleneb ELL artikli 4 lõikest 3, ja õiguskindluse põhimõte – tõlgendada nii, et sellega on vastuolus sellisele loale – eriti seoses kohtuniku ametiülesannete täitmise peatamisega – siduva õigusjõu andmine, kui selle loa on välja andnud selline organ nagu [distsiplinaarkolleegium], ning seetõttu:
- a) peavad kõik liikmesriigi asutused (sealhulgas eelotsusetaotlused esitanud kohus, mille koosseisu kuulub kohtunik, keda see luba puudutab; samuti organid, kes on pädevad määrama liikmesriigi kohtu koosseisu liikmeid ja muutma seda koosseisu) seda luba eirama ja võimaldama liikmesriigi kohtu kohtunikul, kelle suhtes see luba anti, sellesse kohtukoosseisu kuuluda;
- b) on kohus, mille koosseisu kuulub kohtunik, keda see luba puudutab, varem seaduse alusel moodustatud sõltumatu ja erapooletu kohus ning võib seetõttu „kohtuna“ lahendada küsimusi, mis on seotud liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamisega?“

B. Kohtuasi C-671/20

34. Selle eelotsusetaotluse faktilised asjaolud sarnanevad kohtuasja C-615/20 omadega.

35. Ringkonnaprokurör esitas M. M. vastu süüdistuse seitsmes kuriteos, mille hulka kuulusid pankrotiavalduse esitamata jätmine, võlausaldajate nõuete täitmata jätmine, pangapettus ja äriühingu finantsaruannete esitamata jätmine. Ringkonnaprokurör andis 9. juuni 2020. aasta otsuses korralduse seada M. M. ja tema abikaasa ühisomandis olevale kinnisasjale sundhüpotek võimalike trahvide ja kohtutasude tagatiseks. M. M. kaebas selle otsuse edasi.

36. Distsiplinaarkolleegiumi resolutsiooni arvesse võttes kohustas²² Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalkohus) esimees selle koja esimeest, millesse kuulus kohtunik I. T., muutma kohtukoosseisu kõikides kohtuasjades,²³ mis olid algul määratud sellele kohtunikule.²⁴ Selle koja president määras algul kohtunik I. T.-le määratud kohtuasjad ümber. Pärast seda ümbermääramist taotles eelotsusetaotlused esitanud kohus Euroopa Kohtult eelotsust mitmes küsimuses.

²² Selle 24. novembri 2020. aasta kohtumääruse õiguslik alus olid muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 47b §-d 1 ja 3.

²³ Välja arvatud kohtuasjas VIII K 105/17.

²⁴ Välja arvatud kohtuasi VIII K 105/17, millega seoses taotleti eelotsust kohtuasjas C-615/20.

37. Eelotsusetaotlused esitanud kohus täheldab, et kohtuotsuse Simpson²⁵ kohaselt peab iga kohus omal algatusel kontrollima, kas ta on sõltumatu ja erapooletu seaduse alusel moodustatud kohus. Tal on kahtlus, kas ta kujutab endast „seaduse alusel moodustatud kohut“, kuna tema koosseisu muutumine Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalkohus) esimehe korraldusel pärast kohtunik I. T. ajutist teenistusest kõrvaldamist tulenes otseselt distsiplinaarkolleegiumi resolutsioonist. Oma „ülesehituse tunnuste“ tõttu ei ole see kolleegium riigisisese ega liidu õiguse kohaselt „kohus“. Eelotsusetaotlused esitanud kohus on seisukohal, et vaid distsiplinaarkolleegiumi otsuse tõhus kontrollimine võimaldab tal hinnata, kas ta on seaduse alusel moodustatud kohus ja kas ta saab enda menetluses oleva asja lahendada. Eelotsusetaotlused esitanud kohus leiab, et kui kohtuotsuse teeb kohtukoosseis, millesse kuulus pädevuseta isik kas seetõttu, et kohus ei olnud nõuetekohaselt moodustatud,²⁶ või liidu õiguse rikkumise tõttu, võib see rikkuda menetlusosaliste õigust kohtupidamisele ning lõppeda tema otsuse tühistamisega edasikaebemenetluses²⁷.

38. Eelotsusetaotlused esitanud kohus on seisukohal, et hinnangu andmiseks selle kohta, kas ta vastab nõudele, mille kohaselt kohus peab olema seaduse alusel moodustatud, tuleb analüüsida distsiplinaarkolleegiumi resolutsiooni siduvust. Sellise analüüsi läbiviimine on keelatud nii riigisiseste õigusaktidega kui ka Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) praktikaga, mille kohaselt riigisiseseid kohtud ei või kontrollida kohtuniku ametisse nimetamist, sealhulgas Poola Vabariigi presidendi²⁸ ja KRSi funktsiooni õiguspärasust ametisse nimetamise menetluses.²⁹ Liiatigi peetakse niisugust kontrolli distsiplinaarsüüteoaks. Eelotsusetaotlused esitanud kohtus kahtleb, kas niisugused riigisiseseid õigusnormid ja Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) praktika on liidu õigusega keelatud.

39. Samuti ei ole eelotsusetaotlused esitanud kohus kindel, kas talle on siduvad distsiplinaarkolleegiumi resolutsioon ja selle võimalikud tagajärjed seoses tema koosseisuga, sealhulgas kohtunik I. T. ajutiselt teenistusest kõrvaldamise õiguspärasusega. Euroopa Kohus on korduvalt toonitanud „jõustunud kohtulahendi seadusjõu põhimõtte“ tähtsust nii liidu kui ka liikmesriikide õiguskorras. Selleks et tagada nii õiguse ja õigussuhete stabiilsus kui ka korrakohane õigusemõistmine, on oluline, et kohtulahendeid ei saaks seada kahtluse alla. Seega ei kohusta liidu õigus liikmesriigi kohut jätma kohaldamata riigisiseseid menetlusnorme, mis omistavad kohtulahendile seadusjõu, isegi kui see võimaldaks heastada liidu õigusega vastuolus oleva riigisisese olukorra.³⁰

40. Eelotsusetaotlused esitanud kohtu arvates on distsiplinaarkolleegium oma olemuselt selline, et tema 18. novembri 2020. aasta resolutsioon ei ole „kohtulahend“, kuna see termin tähistab ainult niisuguse organi otsuseid, mis vastab liidu õiguse kohaselt tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele. Distsiplinaarkolleegiumi võimalus kõrvalda kohtunik ajutiselt teenistusest – praktikas määramata ajaks – ei taga kuidagi õiguse ja õigussuhete stabiilsust ega aita kindlasti kaasa ka korrakohasele õigusemõistmisele. Peale selle tahab eelotsusetaotlused esitanud kohus teada, kas kohustus keelduda distsiplinaarkolleegiumi otsuse siduvaks pidamisest kehtib ka teiste riigiorganite, nagu justiitsminister, prokurör, kohtute esimehed ja Trybunał Konstytucyjny

²⁵ 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Review Simpson vs. nõukogu ja HG vs. komisjon* (C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika) (edaspidi „kohtuotsus Simpson“).

²⁶ Vt kriminaalmenetluse seadustiku artikli 439 § 1 punktid 1 ja 2 koostoimes sama seadustiku artikli 523 §-ga 1.

²⁷ Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) poolt.

²⁸ Edaspidi „vabariigi president“.

²⁹ Vt Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) 4. märtsi 2020. aasta otsus TK (kohtuasi P 22/19) ja 20. aprilli 2020. aasta kohtumäärus TKz (kohtuasi U 1/20).

³⁰ 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus *CRPNPAC ja Vueling Airlines* (C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, punktid 88 ja 89 ning seal viidatud kohtupraktika).

(konstitutsioonikohus) otsuste suhtes. Sellest lähtudes küsib ta, kas liidu õigusega on vastuolus see, kui põhjendamatult keeldutakse lubamast kohtunikul, kelle vastu on lubatud niisugune süüdistus esitada, kuuluda menetluses kohtu koosseisu.

41. Nendel asjaoludel otsustas Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas liidu õigust – eelkõige ELL artiklit 2 ja selles väljendatud õigusriigi põhiväärtust, ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku ning esimuse, lojaalse koostöö ja õiguskindluse põhimõtet – tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormide, nagu [muudetud üldkohtute korralduse seaduse] artikli 41b §-d 1 ja 3, kohaldamine selliselt, et kohtu esimees võib – iseseisvalt ja ilma kohtuliku kontrollita – otsustada kohtu koosseisu muuta, kui selline organ nagu [distsiplinaarkolleegium] annab loa võtta kriminaalvastutusele kohtukoosseisu algul määratud kohtuniku (regionaalkohtu kohtuniku I. T.), mis hõlmab selle kohtuniku tegevuse kohustuslikku peatamist, millega on seotud eelkõige keeld sellel kohtunikul kuuluda kohtukoosseisudesse kohtuasjades, mida ta menetlema määrati, sealhulgas neis kohtuasjades, mida ta oli menetlema määratud enne nimetatud loa andmist?
2. Kas liidu õigust – eelkõige esimeses küsimuses viidatud õigusnorme – tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus:
 - a) sellised liikmesriigi õigusnormid nagu [muudetud üldkohtute korralduse seaduse] artikli 42a §-d 1 ja 2 ning artikli 107 § 1 punkt 3, mis keelavad liikmesriigi kohtul – kontrolli käigus, kas see kohus on eelnevalt moodustatud seaduse alusel – hinnata esimeses küsimuses nimetatud Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegium) loa siduvat õigusjõudu ja õiguslikke asjaolusid, mis on kohtu koosseisu muutumise otsene põhjus, nähes samas ette, et sellise hindamise katse on kohtuniku distsiplinaarvastutuse aluseks?
 - b) sellise liikmesriigi organi nagu Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) kohtupraktika, mille kohaselt selliste riigiorganite, nagu [vabariigi president] ja [KRS], aktid, mis puudutavad isikute ametisse nimetamist sellisesse organisse nagu [distsiplinaarkolleegium], ei allu kohtulikule kontrollile, sealhulgas kontrollile liidu õiguse seisukohast – sõltumata rikkumise raskusastmest ja ulatusest – ning et isiku nimetamise akt kohtunikuametisse on lõplik ja edasikaebamisele ei kuulu?
3. Kas liidu õigust – eelkõige esimeses küsimuses viidatud õigusnorme – tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus esimeses küsimuses viidatud loale siduva õigusjõu andmine, eelkõige kohtuniku tegevuse peatamise osas, põhjusel, et loa on andnud selline organ nagu [distsiplinaarkolleegium], mistõttu:
 - a) kõik riigiorganid (sealhulgas eelotsusetaotlused esitanud kohus ja organid, kelle pädevusse kuulub liikmesriigi kohtute koosseisu määramine ja muutmine, eelkõige kohtu esimees) peavad jätma loa andmata ja lubama liikmesriigi kohtu kohtunikul, keda see luba puudutab, kuuluda sellesse kohtukoosseisu;
 - b) kohus, mille koosseisu ei kuulu algul määratud kohtunik – ainuüksi seetõttu, et selle kohtuniku suhtes oli antud eespool nimetatud luba – ei ole seaduse alusel eelnevalt moodustatud kohus ega saa seega „kohtuna“ otsustada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamisega seotud küsimuste üle?

4. Kas vastust eelmistele küsimustele mõjutab asjaolu, et [distsiplinaarkolleegium] ja Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) ei taga tulemuslikku õiguskaitset sõltumatuse puudumise ja liikmete nimetamise eeskirjade tuvastatud rikkumiste tõttu?“

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

42. Euroopa Kohtu president liitis 21. jaanuari 2021. aasta otsusega kohtuasjad C-615/20 ja C-671/20 kirjaliku ja suulise menetluse ning kohtuotsuse huvides.

43. Eelotsusetaotlused esitanud kohus on Euroopa Kohtu kodukorra artikli 105 lõike 1 alusel taotlenud kohtuasjades C-615/20 ja C-671/20 esitatud eelotsusetaotluste lahendamist kiirendatud menetluses. Euroopa Kohtu president jättis need taotlused vastavalt 9. detsembri 2020. aasta ja 21. jaanuari 2021. aasta otsusega rahuldamata. Siiski otsustati sama kodukorra artikli 53 lõike 3 alusel menetleda neid eelotsusetaotlusi eelisjärjekorras.

44. Kirjalikud seisukohad esitasid Y. P., ringkonnaprokurör, Belgia, Taani, Madalmaade, Poola, Soome ja Rootsi valitsused ning Euroopa Komisjon. Kõik nimetatud menetlusosalised peale Y. P. esitasid 28. juunil 2022 peetud kohtuistungil suulised seisukohad ja vastasid Euroopa Kohtu küsimustele.

V. Hinnang

A. Vastuvõetavus

45. Ringkonnaprokurör ja Poola valitsus väidavad, et eelotsuse küsimused on vastuvõetamatud. Kuna eelotsusetaotlused esitanud kohtu menetluses olevate küsimuste ja nende liidu õigusnormide vahel, mille tõlgendamist ta palub, ei ole mingit seost, ei ole nendele küsimustele vaja vastata, et see kohus saaks enda menetluses olevad kohtuasjad lahendada.³¹ Poola valitsus lisab, et isegi kui Euroopa Kohus lubaks eelotsusetaotlused esitanud kohtul distsiplinaarkolleegiumi resolutsiooni eirata, ei luba ükski Poola õiguse säte kohtuasja lahendama määratud kohtuniku asendamist ega nende kohtuasjade üleandmist teisele kohtunikule.

46. Komisjon ja Rootsi valitsus väidavad, et eelotsusetaotlused on vastuvõetavad, kuna Euroopa Kohtu vastust on vaja selleks, et eelotsusetaotlused esitanud kohtu koosseis saaks *in limine litis* tuvastada, kas ta on pädev põhikohtumenetlustes olevaid kriminaalasju lahendama.

47. Väljakujunenud Euroopa Kohtu praktika kohaselt eeldatakse, et liikmesriigi kohtu küsimused liidu õiguse tõlgendamise kohta on asjakohased. Euroopa Kohus võib siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotluse jätta läbi vaatamata üksnes juhul, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendamisel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele.³²

³¹ 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny (C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 48). Poola valitsuse sõnul puudutavad eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses pooleli olevad kriminaalasjad puhtriigisiseseid küsimusi, mille suhtes ei ole kohaldatavad harta artikkel 47 ega ELL artikli 19 lõige 1.

³² 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 20).

48. Nii ELTL artikli 267 sõnastusest kui ka ülesehitusest tuleneb, et eelotsusemenetlus eeldab tegelikult poolelioleva menetluse olemasolu siseriiklikus kohtus, mille raames palutakse sellel kohtul teha otsus, milles saab arvesse võtta Euroopa Kohtu eelotsust. Eelotsuse taotlemist õigustab vajadus lahendada vaidlus ja selle eesmärk ei ole hõlbustada nõuandvate arvamuste andmist üldiste või oletuslike küsimuste kohta.³³ Samuti on Euroopa Kohus rõhutanud, et vastus eelotsuse küsimustele võib olla vajalik selleks, et anda eelotsusetaotlused esitanud kohtule liidu õiguse tõlgendus, mis võimaldab tal lahendada riigisisese õiguse menetluslikud küsimused, enne kui ta saab teha enda menetluses olevas kohtuasjas sisulise lahendi.³⁴

49. Käesolevas menetluses on esitatud Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused eesmärgiga teha kindlaks, kas distsiplinaarkolleegiumi tunnuseid, iseäranis selle liikmete ametisse nimetamise viisi arvesse võttes on liidu õigusega vastuolus riigisiselised õigusnormid, mille kohaselt võib see kolleegium anda loa esitada kohtunikule süüdistus, mille tagajärjel kohtunik kõrvaldatakse teenistusest. Kui see nii on, siis millised tagajärjed on sellel liidu õiguse seisukohalt seoses põhikohtuasjas vaidlust lahendava kohtu koosseisu õiguspärasusega? Niisugustel asjaoludel soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus kindlaks teha, kas ta vastab nõudele, mille kohaselt peab kohus olema moodustatud seaduse alusel. Kuna kohtuotsuse Simpson³⁵ kohaselt võib kohtul olla kohustus kontrollida, kas ta on selles koosseisus sõltumatu ja erapooletu seaduse alusel moodustatud kohus, peab selle suhtes tõsise kahtluse tekkimise korral eelotsusetaotlused esitanud kohtu taotletav liidu õiguse tõlgendus võimaldama sellel kohtul lahendada vaidluse lahendamisele eelneva menetlusküsimuse enne tema menetluses olevas kriminaalmenetluses otsuse tegemist.³⁶

50. Väljendatud seisukoht, et kui distsiplinaarkolleegiumi resolutsiooni peetakse liidu õigusega vastuolus olevaks, ei võimalda Poola õigus kohtuasja lahendama määratud kohtunikku asendada ega kohtuasju üle anda, on eelotsusetaotluste eseme suhtes sisuline ning seotud liidu õiguse kohaldamisala ja kehtivuse ning esimesega. Kohtuasja sisu kohta esitatud argumentidega ei saa põhjendada eelotsusetaotluse vastuvõetamatuks tunnistamist.³⁷

51. Kohtuistungil tugines Poola valitsus eelotsusetaotluste vastuvõetamatuse põhjendamiseks kohtuotsusele Prokurator Generalny jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegium – ametisse nimetamine).³⁸ Selles kohtuotsuses märkis Euroopa Kohus, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu muu hulgas juhul, kui eelotsuse küsimused, mis on esitatud kohtuniku ja distsiplinaarkolleegiumi vahelise teenistussuhte olemasolu kohta, on seotud muu vaidlusega kui see, mis on eelotsusetaotlused esitanud kohtu menetluses. Selleks et määrata kindlaks esitatud küsimuste ulatus ja anda asjakohane vastus, tulnuks Euroopa Kohtul kontrollida asjaolusid, mida eelotsusetaotlused esitanud kohtu menetluses olev vaidlus ei hõlmanud. Samuti märkis Euroopa Kohus, et selles asjas esitatud eelotsusetaotluse tegelik eesmärk on saavutada Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtuniku ametisse nimetamise kehtetuks tunnistamine *erga omnes*, olgugi et

³³ 8. septembri 2010. aasta kohtuotsus Winner Wetten (C-409/06, EU:C:2010:503, punkt 38) ja 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, punktid 28 ja 29).

³⁴ 16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt (C-748/19 – C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

³⁵ Vt punkt 57.

³⁶ Vt analoogia alusel 16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt (C-748/19 – C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 49). Vt samuti 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W.Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine) (C-487/19, EU:C:2021:798, punktid 93 ja 94).

³⁷ Vt analoogia alusel 16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt (C-748/19 – C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

³⁸ 22. märtsi 2022. aasta kohtuotsus (C-508/19, EU:C:2022:201, punktid 60–71).

riigisisene õigus ei luba vaidlustada kohtuniku ametisse nimetamist otsese kaebusega selle ametisse nimetamise tühistamise nõudes. Nagu on selgitatud käesoleva ettepaneku punktis 49, ei ole käesolevas asjas tegu niisuguse olukorraga.

52. Sellepärast teen Euroopa Kohtule ettepaneku lükata tagasi vastuväited, mis puudutavad eelotsusetaotlused esitanud kohtu küsimuste vastuvõetavust.

B. Sisu

1. Sissejuhatavad märkused

53. Rikkumismenetlus,³⁹ mida on alustatud kohtuasjas C-204/21, komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu),⁴⁰ kattub oma eseme poolest osaliselt käesoleva eelotsusemenetlusega. Kuigi rikkumismenetlused ja eelotsuste taotlemine on erinevad menetlused, mille õiguslikud tagajärjed on erinevad,⁴¹ viitan asjakohastes osades oma ettepanekule, mille esitan selles rikkumismenetluses samal kuupäeval kui käesoleva ettepaneku. Muu hulgas kirjeldan kohtuasjas C-204/21, komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) esitatava ettepaneku punktides 46–60 minu arvates käesoleva menetluse lahendamisel asjakohaseid väljakujunenud õiguslikke seisukohti.

2. Esimene, teine ja kolmas eelotsuse küsimus kohtuasjas C-615/20

54. Sisuliselt soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus esimese, teise ja kolmanda küsimusega kohtuasjas C-615/20 teada, kas ELL artikkel 2, ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik ja harta artikkel 47 on kohaldatavad juhtudel, mil on tegemist muu hulgas loa andmisega kohtunike ja kohtunikukandidaatide vastu süüdistuse esitamiseks, nende kinnipidamiseks ja ajutiselt teenistusest kõrvaldamiseks ning nende töötasu kohustuslikuks vähendamiseks. Kas neid sätteid, kui need on sellistel juhtudel kohaldatavad, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised eeskirjad, millega antakse distsiplinaarkolleegiumile pädevus niisuguseid asju esimeses ja teises kohtuastmes lahendada, võttes arvesse, et teatavad selle kolleegiumi tunnused, sealhulgas selle liikmete ametisse nimetamise viis, põhjustavad kahtluse, kas tegu on „kohtuga“ harta artikli 47 tähenduses?

55. Nende küsimuste analüüsimiseks tuleb esmalt hinnata harta artikli 47 asjakohasust kohtuasjades C-615/20 ja C-671/20. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab isik, kes kasutab ühel või teisel juhul harta artiklis 47 ette nähtud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, tuginema liidu õigusega tagatud õigustele või vabadustele või olema osaline menetluses, millega rakendatakse liidu õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses. Kohtuasjades C-615/20 ja C-671/20 esitatud eelotsusetaotlustest ei nähtu, et Y. P. või M. M. tuginevad õigusele, mis on neile antud liidu õiguse sättega, või et nende suhtes on algatatud menetlus, millega rakendatakse liidu õigust. Nendel asjaoludel ei ole harta artikkel 47 põhikohtuasjade suhtes kohaldatav. Ent kuna ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik kohustab kõiki liikmesriike võimaldama tulemusliku õiguskaitse

³⁹ Vastavalt ELTL artiklile 258.

⁴⁰ ELT 2021, C 252, lk 9.

⁴¹ ELTL artiklite 258 ja 267 alusel tehtud Euroopa Kohtu otsuste eri tagajärgi ei tohiks üle tähtsustada. Näiteks kirjeldas Euroopa Kohus hiljuti oma 10. märtsi 2022. aasta otsuses Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175) oma otsuste võimalikke kombineeruvaid tagajärgi mõlemas menetluses.

tagamiseks vajalikku kaebeõigust liidu õigusega hõlmatud valdkondades,⁴² ja seda ka harta artikli 47 tähenduses, tuleb teist nimetatud sätet esimesena nimetatud sätte tõlgendamisel siiski asjakohaselt arvesse võtta.⁴³

56. Teiseks käsitlen Euroopa Kohtu asepresidendi poolt kahes Poola Vabariigi vastu alustatud rikkumismenetluses võetud kahe ajutise meetme asjakohasust. Euroopa Kohtu 8. aprilli 2020. aasta kohtumäärusega anti korraldus peatada teatavad distsiplinaarkolleeegiumi toimingud. Eelotsusetaotlused esitanud kohus väljendab asjaomases eelotsusetaotluses kahtlust, kas nimetatud kohtuasjas tehtud määrust arvestades tohtis distsiplinaarkolleeegium arutada asju, milles taotleti luba kohtuniku vastu süüdistuse esitamiseks ja tema ajutiselt teenistusest kõrvaldamiseks. Samuti esitas eelotsusetaotlused esitanud kohus mitu küsimust, mis puudutavad sel viisil kohtuniku ajutiselt teenistusest kõrvaldamise asjasse puutuvust käesolevas menetluses.⁴⁴

57. 8. aprilli 2020. aasta kohtumääruse resolutsiooni kohaselt tuli peatada teatavad distsiplinaarkolleeegiumi toimingud, mida tehti muudetud kõrgeima kohtu seaduse konkreetsete sätete⁴⁵ kohaselt. Nende sätetega oli antud õiguslik alus distsiplinaarkolleeegiumi pädevusele lahendada kohtunike vastu alustatud distsiplinaarmenetlusi. Need on täiesti erinevad õiguslikust alusest, millel põhineb distsiplinaarkolleeegiumi pädevus anda luba kohtunike vastu süüdistuste esitamiseks, kohtunike kinnipidamiseks ja ajutiselt teenistusest kõrvaldamiseks ning nende töötasu vähendamiseks, mis on käesolevate eelotsusetaotluste esitamise tinginud menetluste ese.⁴⁶ Seetõttu olen seisukohal, et 8. aprilli 2020. aasta kohtumäärus ei puutu käesolevas menetluses lahendamist vajavate küsimuste seisukohast asjasse.⁴⁷

58. Seevastu olen seisukohal, et asjakohane on Euroopa Kohtu asepresidendi 14. juuli 2021. aasta määrus komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R).⁴⁸ Selle resolutsioon kohustab Poola Vabariiki muu hulgas peatama muudetud kõrgeima kohtu seaduse artikli 27 § 1 punkti 1a ning muudetud üldkohtute korralduse seaduse nende sätete kohaldamise, millega on antud distsiplinaarkolleeegiumile pädevus lahendada kohtunike või kohtunikukandidaatide suhtes kriminaalmenetluse alustamise taotlusi.⁴⁹ Samuti kohustab see kohtumäärus Poola Vabariiki peatama eespool nimetatud sätete alusel distsiplinaarkolleeegiumi poolt juba tehtud otsuste toime ja hoiduma nende alusel asjade saatmisest kohtusse, mis ei ole sõltumatu.⁵⁰

⁴² Pooled ei vaidle selle üle, et eelotsusetaotlused esitanud kohus kui liidu õiguse tähenduses kohus tegutseb Poola õiguskorra raames „liidu õigusega hõlmatud valdkonnas“ ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tähenduses ja peab seetõttu vastama tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele. 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus *W. Ż.* ((kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleeegium – ametisse nimetamine) (C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 106 ja seal viidatud kohtupraktika).

⁴³ 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus *RS* (konstitutsioonikohtu otsuste toime) (C-430/21, EU:C:2022:99, punktid 34–37 ja seal viidatud kohtupraktika).

⁴⁴ Vt kohtuasjas C-615/20 esitatud esimese küsimuse punkt c ja kolmanda küsimuse punkt f.

⁴⁵ Nimelt selle seaduse artikli 3 § 5, artikkel 27 ja artikli 73 § 1. Vastavalt 8. aprilli 2020. aasta kohtumäärusele komisjon *vs.* Poola (C-791/19 R, EU:C:2020:277) oli Poola valitsus kohustatud hoiduma distsiplinaarkolleeegiumi menetluses olevate asjade saatmisest niisugusele kolleeegiumile, mis ei vasta sõltumatuse nõuetele, mis on määratletud muu hulgas kohtuotsuses A. K.

⁴⁶ Vt muudetud kõrgeima kohtu seaduse artikli 27 § 1 punkt 1a ning muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikkel 80, artikli 110 § 2a ja artikkel 129.

⁴⁷ Igal juhul lõppes kohtuniku ajutine teenistusest kõrvaldamine 15. juuli 2021. aasta otsuse kuulutamiselega kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (kohtunike distsiplinaarkord) (C-791/19, EU:C:2021:596) (edaspidi ka „kohtuotsus kohtunike distsiplinaarkord“). Kinnitus, et Poola valitsus ei ole täitnud oma kohustusi, mis tulenevad ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust, kuna ta ei taganud distsiplinaarkolleeegiumi sõltumatust ja erapooletust, ning kriteeriumid, millele Euroopa Kohus sellele järeldusele jõudes tugines, on käesolevas menetluses iseäranis asjakohased. Vt samuti kohtuotsus A. K.

⁴⁸ Euroopa Kohtu asepresidendi 14. juuli 2021. aasta määrus kohtuasjas komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, EU:C:2021:593) (edaspidi „14. juuli 2021. aasta kohtumäärus“).

⁴⁹ Kohe ja kuni menetlust lõpetava kohtuotsuse kuulutamiseni kohtuasjas C-204/21, komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu).

⁵⁰ Nagu on määratletud kohtuotsuses A. K.

59. Selleks et tagada nimetatud 14. juuli 2021. aasta kohtumääruse tõhus rakendamine, mõistis Euroopa Kohtu asepresident 27. oktoobril 2021 Poola Vabariigilt välja karistusmaks 1 000 000 eurot päevas alates selle kohtumääruse teatavakstegemise kuupäevast kuni ajani, mil see liikmesriik täidab 14. juuli 2021. aasta kohtumäärusest tulenevad kohustused, või kui ta seda ei tee, siis kuni kohtuasjas C-204/21, komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) menetlust lõpetava kohtuotsuse kuulutamise kuupäevani.⁵¹

60. Kohtuistungil kinnitas komisjon,⁵² et Poola Vabariik ei ole teatanud talle ühestki meetmest, mille see liikmesriik on võtnud 14. juuli 2021. aasta kohtumääruse täitmiseks. Komisjon lisas, et pärast selle kohtumääruse tegemist oleks tulnud kohtunik I. T. ametisse ennistada alates 14. juulist 2021 kuni kohtuotsuse kuulutamiseni kohtuasjas C-204/21, komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu).

61. Kolmandaks olgu öeldud, et Poola valitsus märkis kohtuistungil, et distsiplinaarkolleeegium kaotati 9. juuni 2022. aasta seadusega, millega muudetakse kõrgeima kohtu seadust ja teatavaid teisi seadusi (*ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (*Dz. U.* 2022, nr 1259) (edaspidi „9. juuni 2022. aasta seadus“)). Sellest alates võib kohtunik vaidlustada distsiplinaarkolleeegiumi lõpliku resolutsiooni, millega anti luba esitada tema vastu süüdistus, hiljuti moodustatud Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) Izba Odpowiedzialności Zawodowej (kutsealase vastutuse kolleeegium) (edaspidi „kutsealase vastutuse kolleeegium“).

62. 9. juuni 2022. aasta seaduse artiklis 8 on ette nähtud, et selle jõustumisel⁵³ kaotatakse distsiplinaarkolleeegium ja moodustatakse kutsealase vastutuse kolleeegium. Kutsealase vastutuse kolleeegiumi menetlusse tulevad kõik lõpetamata asjad, mis olid 15. juuli 2022. aasta seisuga distsiplinaarkolleeegiumi menetluses. Kohtunik võib 9. juuni 2022. aasta seaduse artiklist 18 tulenevalt esitada kuue kuu jooksul alates selle jõustumisest kutsealase vastutuse kolleeegiumile taotluse jätkata menetlust Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) resolutsiooni suhtes, millega anti luba esitada tema vastu süüdistus ja mille võttis vastu koosseis, millesse kuulus distsiplinaarkolleeegiumi kohtunik.

63. Distsiplinaarkolleeegium on küll kaotatud, kuid kohtunik I. T. teenistusest kõrvaldamine näib olevat riigisisese õiguse kohaselt jätkuvalt kehtiv, ehkki ta võib⁵⁴ esitada kutsealase vastutuse kolleeegiumile taotluse distsiplinaarkolleeegiumi resolutsiooni vaidlustamiseks. Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused endiselt asjakohased. Kohtunik I. T. ajutiselt teenistusest kõrvaldamise õiguspärasuse käsitlemiseks on vaja analüüsida nii seda, kas distsiplinaarkolleeegium vastab ELL artikli 2 ja ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu nõuetele koostoimes harta artikliga 47, kui ka nende sätete võimaliku rikkumise tagajärgi eelotsusetaotluse esitanud kohtu koosseisu suhtes.

64. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus ei tuvasta teisiti, siis võib eelneva põhjal asuda seisukohale, et kuigi distsiplinaarkolleeegium võttis oma resolutsiooni vastu teises astmes, võib kohtunik I. T. nüüd Poola õiguse kohaselt selle õiguspärasuse vaidlustada. Samuti olen arvamusel, et sellel distsiplinaarkolleeegiumi resolutsioonil ei ole enam jõustunud kohtuotsuse seadusjõudu.

⁵¹ Euroopa Kohtu asepresidendi 27. oktoobri 2021. aasta määrus komisjon *vs.* Poola (C-204/21 R, ei avaldata, EU:C:2021:878).

⁵² Ilma et Poola valitsus oleks vastu vaieldnud.

⁵³ Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus ei tuvasta teisiti, jõustus see seadus 15. juulil 2022.

⁵⁴ Näiteks eesmärgil, et tema teenistusest kõrvaldamine ei oleks enam kehtiv.

65. Mis puudutab kohtuasjas C-615/20 esitatud esimest, teist ja kolmandat küsimust, siis kuigi kohtukorraldus liikmesriikides, sealhulgas kohtunike kriminaalvastutusele võtmist reguleerivad eeskirjad, kuulub liikmesriikide pädevusse, tuleb seda pädevust teostada kooskõlas liidu õigusega. Kui liikmesriik sätestab kohtunike kriminaalvastutusele võtmist reguleerivaid erinorme,⁵⁵ peavad need normid – kooskõlas nõudega võimaldada pöörduda sõltumatusse ja erapooletusse seaduse alusel moodustatud kohtusse ning selleks, et hajutada isikute põhjendatud kahtlust, mis puudutab kohtunike sõltumatust välisteguritest, eelkõige seadusandliku või täitevvõimu otsesest või kaudsest mõjust, mis võib avalduda neis otsustes – olema põhjendatud objektiivsete ja kontrollitavate nõuetega, mis on seotud korrakohase õigusemõistmisega. Niisugustega normidega, nagu ka kohtunike distsiplinaarvastutust käsitlevate eeskirjadega, tuleb tagada, et kriminaalmenetlust ei saa kasutada kohtunike tegevuse poliitilise kontrolli süsteemina, ning täielikult kaitsta harta artiklites 47 ja 48 sätestatud õigusi.⁵⁶

66. ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et kohtud, mis saavad lahendada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamise küsimusi, vastaksid tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele.⁵⁷ Asjadel, mis kuuluvad muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 80, artikli 110 § 2a ja artikli 129 ning muudetud kõrgeima kohtu seaduse artikli 27 § 1 punkti 1a⁵⁸ kohaselt distsiplinaarkolleegiumi pädevusse, on nende olemusest tulenevalt vahetu, otsene ja suur mõju kohtunike staatusele ja nende ametikohustuste täitmisele.⁵⁹ Sellest järeldub, et nende Poola õiguse sätete kohaselt võetud meetmeid kohtunike suhtes neis Poola kohtutes, mis saavad lahendada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamise küsimusi, peab saama kontrollida organ, mis ise vastab tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tähenduses.⁶⁰ Kuna distsiplinaarkolleegium oli pädev eespool nimetatud Poola õiguse sätteid kohaldama, pidi ta andma kõik vajalikud tagatised oma sõltumatuse, erapooletuse ja seaduse alusel moodustatuse suhtes, et vältida võimalikku ohtu, et meetmeid, mida ta nende sätete kohaselt võtab, võidakse kasutada kohtute otsuste sisu poliitilise kontrolli süsteemina. Tuginedes ulatuslikult asjaoludele, mida ta oli varem kohtuotsuses A. K. kirjeldanud, märkis Euroopa Kohus kohtuotsuses kohtunike distsiplinaarkord⁶¹ kategooriliselt, viidates selle kohtuotsuse punktides 89–110 kirjeldatud kaalutlustele, et distsiplinaarkolleegium ei vasta sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tähenduses. Euroopa Kohus tugines muu hulgas sellele, et teatavate distsiplinaarasjade menetlemise ainupädevusega distsiplinaarkolleegiumi moodustamine *ex nihilo* langes kokku niisuguste riigisiseste õigusnormide vastuvõtmisega, mis riivavad Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtunike ametist tagandamise keelu põhimõtet ja kohtunike sõltumatuse põhimõtet. Selles kohtuotsuses märgiti, et võrreldes teiste Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kolleegiumidega on distsiplinaarkolleegiumil selles kohtus eriti suur organisatsiooniline, funktsionaalne ja rahaline autonoomia. Ka distsiplinaarkolleegiumi kohtunike ametipalk oli ligikaudu 40% suurem kui teiste Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kolleegiumide kohtunikel, ilma et niisugune sooduskohtlemine olnuks objektiivselt põhjendatud.

⁵⁵ Nagu Poola valitsus ja komisjon on oma seisukohtades märkinud, on sellekohaste liidu eeskirjade puududes liikmesriikide kindlaks määrata, kas teatavad kohtuniku teod on olemuselt distsiplinaarsed või kriminaalsed. Seega ei ole põhimõtteliselt liidu õigusega vastuolus niisugune säte nagu Poola Vabariigi põhiseaduse artikkel 181, mis näeb ette kohtuniku puutumatuse äravõtmise kriminaalvastutusele võtmise osas ja tema kinnipidamise seaduse alusel moodustatud kohtu poolt. Vt kohtuasjas C-615/20 esitatud teine küsimus.

⁵⁶ 18. mai 2021. aasta kohtuotsus Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ jt (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, punktid 210–213). Vt kohtuasjas C-615/20 esitatud teise küsimuse punkt a.

⁵⁷ Vt selle kohta 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 112 ja seal viidatud kohtupraktika).

⁵⁸ Mis on seotud loaga alustada kohtunike või kohtunikukandidaatide suhtes kriminaalmenetlust või neid ajutiselt kinni pidada, kõrgeima kohtu kohtunikke puudutavate töö- ja sotsiaalkindlustusõiguse normidega ning nende kohtunike kohustusliku pensionile saatmisega.

⁵⁹ Vt samuti 14. juuli 2021. aasta kohtumäärus (punkt 81).

⁶⁰ Vt analoogia alusel 15. juuli 2021. aasta kohtuotsus kohtunike distsiplinaarkord (punktid 80 ja 83).

⁶¹ Vt kohtuasjas C-615/20 esitatud esimese küsimuse punkt a ja kolmanda küsimuse punkt d.

67. Distsiplinaarkolleeegiumi moodustamise ajal pidi see koosnema üksnes uutest kohtunikest, kelle nimetab vabariigi president KRSi ettepanekul.⁶² Enne nende nimetamist korraldati KRS ulatuslikult ümber.⁶³ Euroopa Kohtu sõnul võisid sellised muudatused tekitada ohu – mida varem kehtinud valikumeetodi puhul ei esinenud –, et seadusandlikul ja täitevvõimul on suurem mõju KRSile ning selle organi sõltumatus satub kahtluse alla. Pealegi loodi sellises uues koosseisus KRS nii, et lühendati seni sellesse organisse kuulunud liikmete pooleliolevat nelja-aastast ametiaega. Samuti täheldas Euroopa Kohus, et seadusandlik KRSi reform toimus samal ajal uue kõrgeimat kohut käsitleva seaduse⁶⁴ vastuvõtmisega, millega viidi ellu ulatuslik selle organi reform.⁶⁵

68. Euroopa Kohtu sõnul tekitavad kõik need asjaolud isikutel põhjendatud kahtluse selles, kas distsiplinaarkolleeegium on väljaspool väliste tegurite haardeulatust, iseäranis Poola seadusandliku ja täitevvõimu otsest ja kaudset mõju, ning vastanduvate huvide suhtes neutraalne. Need asjaolud võisid viia selleni, et distsiplinaarkolleeegium ei tundu sõltumatu või erapooletu, ning see võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis äratama.⁶⁶

69. Üldine hinnangu andmine distsiplinaarkolleeegiumi kohtunike ametisse nimetamise menetluse ja selle toimimise tingimuste kohta ei välista põhjendatud kahtlust seoses võimalusega, et tema liikmetele võidakse avaldada välist survet.⁶⁷ Käesoleva ettepaneku koostamise ajal püsib põhjendatud kahtlus seoses distsiplinaarkolleeegiumi sõltumatuse ja erapooletusega, mida on kirjeldatud kohtuotsuses kohtunike distsiplinaarkord ja kohtuotsuses A.K. Selline kahtlus tumestab mitte ainult kohtunike distsiplinaarkorda Poolas, vaid ka eeskirju, mis käsitlevad kohtunike või kohtunikukandidaatide vastu süüdistuste esitamise, nende kinnipidamise ja ajutiselt teenistusest kõrvaldamise lubamist ja nende töötasu kohustuslikku vähendamist.

70. Eelotsusetaotlused esitanud kohus on samuti kirjeldanud sidemeid Poola justiitsministri ja prokuröri, Poola justiitsministri ja KRSi ning KRSi ja distsiplinaarkolleeegiumi vahel.⁶⁸ Sellega seoses on tal kahtlus, kas distsiplinaarkolleeegium toimib enda menetluse osaliste suhtes kolmanda isikuna.⁶⁹

71. On välja kujunenud, et kohtute sõltumatusel on kaks aspekti. Esimene, väline aspekt eeldab, et asjasse puutuv organ täidab oma ülesandeid täiesti iseseisvalt, olemata kellegagi hierarhilises või alluvussuhtes ja saamata kelleltki korraldusi või juhiseid, ning et ta on seega kaitstud väljastpoolt tuleva sekkumise või surve eest, mis võib kahjustada selle organi liikmete otsustusvabadust ja mõjutada nende otsuseid. Teine, sisemine aspekt on seotud erapooletuse mõistega. Selle eesmärk

⁶² Välistades sellega igasuguse võimaluse viia sellesse kolleeegiumisse üle Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) juba töötavaid kohtunikke, kuigi kohtunike selline üleviimine oli põhimõtteliselt lubatud.

⁶³ KRSi uue koosseisu 25 liikmest 23 kas määrati ametisse Poola valitsuse või seadusandja poolt või siis olid nad enne nende institutsioonide liikmed. Varem valis kohtunikond enda hulgast 15 KRSi liiget.

⁶⁴ 8. detsembri 2017. aasta kõrgeima kohtu seadus (ustawa o Sądzie Najwyższym) (Dz. U. 2018, jrk nr 5) konsolideeritud redaktsioonis, mis on avaldatud väljaandes *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*, 2019 (jrk nr 825).

⁶⁵ Mis hõlmas muu hulgas selles kohtus kahe uue kolleeegiumi – sh distsiplinaarkolleeegiumi – loomist ning sellise mehhanismi kehtestamist, milles nähti ette kõrgeima kohtu kohtunike pensioniea alandamine ja nimetatud meetme kohaldamine selles kohtus ametis olevatele kohtunikele. Teatavate KRSi liikmete ametiaja ennetähtaegne lõpetamine ja KRSi ümberkujundamine toimus kontekstis, kus oli oodata, et peatselt tuleb Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) ja eriti selle distsiplinaarkolleeegiumis täita palju ametikohti.

⁶⁶ Samuti märkis Euroopa Kohus, et niisugune areng nõrgendab õigusriigi kui väärtuse kaitset. Kohtuotsus kohtunike distsiplinaarkord (punkt 112).

⁶⁷ Vt minu ettepanek kohtuasjas C-204/21, komisjon vs. Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu), punkt 212.

⁶⁸ Vt käesoleva ettepaneku punktid 28 ja 29. Vt samuti kohtuasjas C-615/20 esitatud kolmanda küsimuse punkt e. Euroopa Kohus on märkinud, et KRSi roll on distsiplinaarkolleeegiumi kohtunike ametisse nimetamise protsessis määrava tähtsusega ja et tema sõltumatus poliitilisest võimust on kaheldav, mistõttu tekib põhjendatud kahtlus selle kolleeegiumi sõltumatuses ja erapooletuses. Kohtuotsus kohtunike distsiplinaarkord (punktid 101 ja 108).

⁶⁹ Vt kohtuasjas C-615/20 esitatud kolmanda küsimuse punkt f.

on tagada võrdse distantssi säilitamine menetlusosalistega ja nende vastavate huvidega menetluse eset arvestades. See sõltumatuse aspekt nõuab, et kohtud oleksid objektiivsed ja et neil ei oleks kohtuasja lahendi suhtes muud huvi peale õigusnormide range kohaldamise.⁷⁰

72. Eelotsusetaotlused esitanud kohtu kahtlus puudutab kohtu sõltumatuse teist aspekti ja arusaama, et tehes otsuseid, mis puudutavad loa andmist esitada kohtunike vastu süüdistuse esitamiseks ja nende kinni pidamiseks, ei ole distsiplinaarkolleegium sõltumatu ega erapooletu. Kui eelotsusetaotlused esitanud kohus ei tuvasta teisiti, suurendavad tema kirjeldatud otsesed ja kaudsed institutsioonilised sidemed justiitsministri, prokuröri,⁷¹ KRSi ja distsiplinaarkolleegiumi vahel, mida on nimetatud käesoleva ettepaneku punktides 28 ja 29,⁷² juba niigi suurt ohtu, et distsiplinaarkolleegiumi, kui ta neid küsimusi lahendab, ei pruugita pidada täiesti neutraalseks õigusemõistjaks. Need sidemed võivad veelgi riivata usaldust, mida kohtumõistmine peab õigusriigi põhimõttel toimivas demokraatlikus ühiskonnas äratama.

73. Seepärast teen Euroopa Kohtule ettepaneku, et ELL artikkel 2 ja ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik koostoimes harta artikliga 47 on kohaldatavad muu hulgas ka juhtudel, kui kohus annab riigisisese õiguse kohaselt loa kohtunike või kohtunikukandidaatide vastu süüdistuse esitamiseks, nende kinnipidamiseks ja nende ajutiselt teenistusest kõrvaldamiseks ning sellest tulenevalt nende töötasu vähendamiseks. Nende liidu õiguse sätetega on vastuolus riigisisese õigusnormid, mis annavad kohtule, mis ei vasta sõltumatuse, erapooletuse ja seaduse alusel moodustatuse nõuetele, pädevuse anda luba esitada kohtunike või kohtunikukandidaatide vastu süüdistusi, pidada neid kinni ja nad ajutiselt teenistusest kõrvaldada ning sellest tulenevalt vähendada nende töötasu.

3. Teine eelotsuse küsimus kohtuasjas C-671/20

74. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib kindlaks teha, kas liidu õigusega, eelkõige ELL artikliga 2 ja ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga on vastuolus niisugused riigisisese õiguse sätted nagu muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 42a §-d 1 ja 2 ning artikli 107 § 1 punkt 3, mis esiteks keelavad riigisisestel kohtutel, kui nad kontrollivad, kas nad on selles koosseisus seaduse alusel moodustatud kohus, kontrollida kohtunike vastu süüdistust esitada, neid kinni pidada ja neid ajutiselt teenistusest kõrvaldada lubavate distsiplinaarkolleegiumi otsuste õiguspärasust ja siduvust ning teiseks käsitavad niisugust kontrolli distsiplinaarsüüteoana. Samuti soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas nende liidu õiguse sätetega on vastuolus Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) praktika, mis keelab kohtulikult kontrollida kohtunike ametisse nimetamist vabariigi presidendi poolt ja akte, mida KRS selle ametisse nimetamise menetluse käigus vastu võtab.

75. Õigusest sõltumatule ja erapooletule seaduse alusel moodustatud kohtule tuleneb, et igaühel peab olema võimalus sellele õigusele tugineda.⁷³ Kui kohtu sõltumatus ja erapooletus on vaidlustatud põhjendusel, mida ei saa pidada juba esmapilgul ilmselgelt põhjendamatuks,⁷⁴ on iga

⁷⁰ Kohtuotsus A. K. (punktid 120–122).

⁷¹ Vt käesoleva ettepaneku punkt 28. Tuletatav on analoogia 27. mai 2019. aasta kohtuotsusega OG ja PI (Lübecki ja Zwickau prokuratuurid) (C-508/18, EU:C:2019:456, punktid 73–90), mis käsitleb sidemeid Saksamaa justiitsministri ja prokuratuuri vahel seoses ohuga, et esimesena nimetatu annab teisena nimetatule konkreetsetel juhtudel juhiseid.

⁷² Koos muude asjaoludega, millele Euroopa Kohus on viidanud kohtuotsuses kohtunike distsiplinaarkord.

⁷³ Kohtuotsus Simpson (punkt 55).

⁷⁴ 1. juuli 2008. aasta kohtuotsus Chronopost vs. UFEX jt (C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, punkt 46).

kohus⁷⁵ kohustatud kontrollima, kas ta kujutab endast selles koosseisus niisugust kohut. Seda pädevust on vaja, et säilitada usaldus, mida kohtud peavad demokraatlikus ühiskonnas menetlusosalistes äratama. Niisiis on selline kontroll oluline menetlusnõue, mille järgimise kohustus põhineb avalikul huvil ja mida tuleb teha kas menetlusosaliste taotlusel või kohtu enda algatusel.⁷⁶ ELL artikkel 2 ja ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik ning kohtuotsuses Simpson ette nähtud nõuded on üleüldised. Need kohalduvad alati, kui võib olla vaja pädevust asjade lahendamiseks „liidu õigusega hõlmatud valdkondades“.⁷⁷

76. Poola valitsus on seisukohal, et kohtuotsus A. K. ega mingisugunegi riigisisene kohtupraktika, mille kohaselt distsiplinaarkolleeegium ei ole sõltumatu ja erapooletu seaduse alusel moodustatud kohus, ei saa seada kahtluse alla selle kolleeegiumi kohtunike ametisse nimetamist vabariigi presidendi poolt.

77. Pealtnäha ei piirdu muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 42a §-de 1 ja 2 tekst, mida on osundatud käesoleva ettepaneku punktis 11, sellega, et võtab kohtult pädevuse tühistada *erga omnes* kohtuniku ametisse nimetamine vabariigi presidendi poolt. On selge, et see hoopis keelab kõigil Poola kohtuil omal algatusel või menetlusosalise taotlusel tõstatamast või käsitlemast mis tahes asjaoludel ja põhjusel küsimust, kas kohus saab järgida põhiõigust tõhusale õiguskaitsevahendile sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus või kas kohtunik on õiguspäraselt ametisse nimetatud või saab täita õigusemõistmise funktsiooni, olenemata väidetava õigusvastasuse laadist, vaidlustatud aktist või toimingust või kasutada olevast õiguskaitsevahendist. Minu arvates on muudetud üldkohtute korralduse seaduse nende sätete sõnastus niivõrd lai, et see ei võimalda liikmesriigi kohtul analüüsida küsimusi seoses ühegi kohtu koosseisuga, nagu nõuab Euroopa Kohtu praktika.⁷⁸

78. Muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 107 § 1 punkti 3 sõnastus ilmselgelt tugevdab keelde, mis on sätestatud sama seaduse artikli 42a §-des 1 ja 2. Muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 107 § 1 punkt 3 hõlmab minu arvates igasugust katset vaidlustada mis tahes aspekt kohtuniku ametisse nimetamiseni viivas menetluses,⁷⁹ sealhulgas näiteks see, kas nõue, mille kohaselt kohus peab olema moodustatud seaduse alusel, on täidetud. Kuna muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 42a §-d 1 ja 2 ning artikli 107§ 1 punkt 3 keelavad neil kohtutel kontrollida, kas nad vastavad ELL artiklile 2 ja ELL artikli 19 lõike 1 teisele lõigule koostoimes harta artikliga 47, nagu neid on tõlgendatud kohtuotsuses Simpson, on niisugused riigisisese õiguse sätted nimetatud liidu õiguse sätetega vastuolus.

⁷⁵ Vt kohtuotsus Simpson (punkt 57) ja 24. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Wagenknecht vs. komisjon (C-130/21 P, EU:C:2022:226, punkt 15) seoses Euroopa Kohtu ja Üldkohtuga. Vt 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ž. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleeegium – ametisse nimetamine) (C-487/19, EU:C:2021:798, punktid 126–131) seoses liikmesriikide kohtutega.

⁷⁶ Kohtuotsus Simpson (punktid 55 ja 57) ning 1. juuli 2008. aasta kohtuotsus Chronopost vs. UFEX jt (C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, punkt 46).

⁷⁷ 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punktid 29, 36 ja 37).

⁷⁸ Kohtuotsus Simpson (punkt 55).

⁷⁹ Vt 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 128 jj ning seal viidatud kohtupraktika). Saab näiteks väita, et kui analüüsida KRSi funktsiooni kohtunike ametisse nimetamiseni viivas menetluses, on see distsiplinaarsüütegu.

79. Selles osas, mis puudutab Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) praktikat,⁸⁰ tuleb tõdeda, et Euroopa Kohus on küll sedastanud,⁸¹ et see, et Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtunike ametisse nimetamist käsitlevad vabariigi presidendi otsused ei ole allutatud kohtulikule kontrollile, ei põhjusta probleeme iseenesest,⁸² ent on paljudel kordadel märkinud, et kohtunike ametisse nimetamist käsitlevate KRSi ettepanekute tõhusat kohtulikku kontrolli – sealhulgas vähemalt analüüsi küsimuses, kas ületati pädevust või kuritarvitati võimu, rikuti õigusnormi või tehti ilmne hindamisviga – on vaja, kui isikul tekib süsteemi puudutav kahtlus selles menetluses ametisse nimetatud kohtunike sõltumatuses ja erapooletuses.⁸³ Samuti nimetas Euroopa Kohus kohtuotsuse kohtunike distsiplinaarkord punktides 104–107 mitmeid tegureid, sealhulgas KRSi oluline funktsioon distsiplinaarkolleegiumi liikmete ametisse nimetamisel, mis võivad tekitada isikutel põhjendatud kahtluse selle organi sõltumatuses ja erapooletuses. Kohtupraktikast⁸⁴ selgub, et kohtunike ametisse nimetamist käsitlevad KRSi ettepanekud peavad olema kohtulikult kontrollitavad, vastasel juhul ei peeta distsiplinaarkolleegiumi sõltumatuks ja erapooletuks seaduse alusel moodustatud kohtuks ja ta ei vasta muu hulgas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu nõuetele.⁸⁵ See kohtupraktika on siduv kõikidele Poola kohtutele, sealhulgas Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus). Oma otsuses Grossmania märkis Euroopa Kohus, et kui ta leiab, et liikmesriik ei ole täitnud aluslepingutest tulenevaid kohustusi, peab see liikmesriik ELTL artikli 260 lõike 1 kohaselt võtma vajalikud meetmed Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks, millel on tegelikult või vältimatult ära otsustatud faktiliste ja õiguslike asjaolude osas seadusjõud. Euroopa Kohtu otsusest tulenevalt peab liidu sätete kohaldamisala ulatust kaaluv liikmesriigi kohus arvesse võtma sellega siduvalt kindlaks määratud õiguslikke asjaolusid. Kui asjaomased riigiasutused ei rakenda Euroopa Kohtu otsust, millega on tuvastatud kohustuste täitmata jätmise, peab liikmesriigi kohus võtma kõik meetmed, et hõlbustada liidu õiguse täiemahulise toime saavutamist vastavalt selle kohtuotsuse sisule.⁸⁶

80. Samuti on otsus, mille Euroopa Kohus käesolevates asjades teeb, ELTL artikli 267 kohaselt eelotsusetaotlused esitanud kohtule tema menetluses oleva vaidluse lahendamisel siduv selles osas, mis puudutab liidu õiguse tõlgendamist. Seepärast peab eelotsusetaotlused esitanud kohus vajaduse korral eirama Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) otsuseid, kui ta on

⁸⁰ Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) 4. märtsi 2020. aasta kohtuotsuses (kohtuasi P 22/19; Dz. U. 2020, nr 413) on märgitud, et riigisisese õiguse sätted, mis võimaldavad taotleda kohtuniku taandamist kohtuasja lahendamisest põhjusel, et vabariigi president ei ole teda KRSi ettepanekul nõuetekohaselt ametisse määranud, on vastuolus vabariigi põhiseaduse artikliga 179 koostoimes artikli 144 lõike 3 punktiga 17.

⁸¹ Kohtuotsus A. K. (punkt 145).

⁸² Euroopa Kohtu 2. märtsi 2021. aasta otsuse A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153) punktis 129 on märgitud, et „olukord, kus liikmesriigi kõrgeima kohtu kohtuniku ametikohale nimetamise protsessis võib kohtuliku kaitse teostamise võimalus puududa, võib teatud juhtudel mitte osutada probleemseks seoses nõuetega, mis tulenevad liidu õigusest, eelkõige ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust“.

⁸³ 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153, punktid 128–136 ja seal viidatud kohtupraktika).

⁸⁴ Kohtuotsus A. K. Vt ka 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153), ning kohtuotsus kohtunike distsiplinaarkord.

⁸⁵ Kohtuotsus kohtunike distsiplinaarkord puudutab distsiplinaarkolleegiumi pädevust lahendada Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) ja üldkohtute kohtunikega seotud distsiplinaarasju. Nagu on märgitud käesoleva ettepaneku punktis 69 ja minu poolt kohtuasjas C-204/21, komisjon vs. Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu) esitatud ettepaneku punktis 212, kehtib selles kohtupraktikas kasutatud põhjenduskäik ka seoses distsiplinaarkolleegiumi pädevusega lubada kohtunike ja kohtunikukandidaatide vastu süüdistusi esitada, neid kinni pidada ja ajutiselt teenistusest kõrvaldada ning nende töötasu vähendada.

⁸⁶ 10. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175, punktid 35, 36 ja 38 ning seal viidatud kohtupraktika).

seisukohal, et Euroopa Kohtu otsust arvesse võttes on need otsused vastuolus liidu õigusega, vajaduse korral keeldudes kohaldamast iga riigisisest õigusnormi,⁸⁷ mis kohustab teda Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) otsuseid järgima.⁸⁸

81. Seepärast teen Euroopa Kohtule ettepaneku, et niisugused riigisisese õiguse sätted nagu muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 42a §-d 1 ja 2 ning artikli 107 § 1 punkt 3, mis esiteks keelavad riigisisestel kohtutel, kui nad kontrollivad, kas nad on selles koosseisus seaduse alusel moodustatud kohus, kontrollida kohtunike vastu süüdistust esitada, neid kinni pidada ja neid ajutiselt teenistusest kõrvaldada lubavate distsiplinaarkolleegiumi otsuste õiguspärasust ja siduvust ning teiseks käsivad niisugust kontrolli distsiplinaarsüüteona, on vastuolus ELL artikliga 2 ja ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga koostoimes harta artikliga 47.

4. Neljas eelotsuse küsimus kohtuasjas C-615/20 ning esimene, kolmas ja neljas eelotsuse küsimus kohtuasjas C-671/20

82. Eelotsusetaotlused esitanud kohtu neljandas eelotsuse küsimuses kohtuasjas C-671/20 on kinnitatud, et Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) ei taga tõhusat kohtulikku kaitset, kuid ei ole Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 94 nõutud piisava üksikasjalikkusega selgitanud, miks ta nii arvab. Seetõttu ei ole Euroopa Kohtul võimalik aidata eelotsusetaotlused esitanud kohut hinnanguga selle kohta, kas Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) järgib muu hulgas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku. Sellele vastavalt teen Euroopa Kohtule ettepaneku lugeda kohtuasjas C-671/20 esitatud neljas küsimus, niivõrd kui selles on palutud sellekohast hinnangut, vastuvõetamatuks.

83. Sisuliselt soovib eelotsusetaotlused esitanud kohus kohtuasjas C-615/20 esitatud neljanda küsimusega ning kohtuasjas C-671/20 esitatud esimese ja kolmanda küsimusega kindlaks teha, millised tagajärjed on järeldusel, et distsiplinaarkolleegium ei järginud muu hulgas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes harta artikliga 47, selle kolleegiumi pädevusele anda luba kohtunike ja kohtunikukandidaatide vastu süüdistuste esitamiseks, nende kinnipidamiseks, nende ajutiselt teenistusest kõrvaldamiseks ja töötasu vähendamiseks. Eeskätt soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga ning liidu õiguse esimuse põhimõttega, lojaalse koostöö põhimõttega ja õiguskindluse põhimõttega on vastuolus niisugused riigisisese õiguse sätted nagu muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 41b §-d 1 ja 3, mis lubavad muuta kohtu koosseisu lähtuvalt distsiplinaarkolleegiumi otsusest lubada esitada kohtuniku vastu süüdistus, pidada kohtunik kinni, kõrvaldada ta ajutiselt teenistusest ja vähendada tema töötasu. Samuti küsib ta, kas ELL artikkel 2, ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik ning liidu õiguse esimuse põhimõte, lojaalse koostöö põhimõte ja õiguskindluse põhimõte kohustavad kõiki riigiorganeid, sealhulgas eelotsusetaotlused esitanud kohut eirama distsiplinaarkolleegiumi otsuseid, et lubada kohtunikul, kelle puutumatus on süüdistuse esitamise osas ära võetud ja kes on ajutiselt

⁸⁷ Vt Poola Vabariigi põhiseaduse artikli 190 lõige 1.

⁸⁸ Vt analoogia alusel 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime) (C-430/21, EU:C:2022:99, punktid 73–75). Vt samuti 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 146) ning 18. mai 2021. aasta kohtuotsus Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ jt (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, punkt 250).

teenistusest kõrvaldatud, selle kohtu koosseisus osaleda.⁸⁹ Lõpuks küsib ta, kas kohtunik, kes asendas selle kohtu koosseisus kohtuniku, kes ajutiselt teenistusest kõrvaldati, saab lahendada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamise küsimusi.⁹⁰

84. Käesoleva ettepaneku punktides 66–69 on selgitatud, miks distsiplinaarkolleeegium ei olnud sel ajal, kui ta võttis vastu resolutsiooni kohtunik I. T. kohta, sõltumatu ja erapooletu seaduse alusel moodustatud kohus ega vastanud seega ELL artikli 19 lõike 1 teisele lõigule koostoides harta artikliga 47.⁹¹ Nende sätete rikkumine on iseäranis raske põhjusel, et üldine hinnang distsiplinaarkolleeegiumi kohtunike ametisse nimetamise menetluse ja selle kolleeegiumi tegutsemise tingimuste kohta ei välista põhjendatud kahtlust seoses võimalusega, et sellesse kolleeegiumi nimetatud kohtunikele võidi avaldada välist survet. Minu arvates riivas see ebakindlus selle kolleeegiumi ja kõikide tema aktide, sealhulgas kohtunik I. T. kohta vastu võetud resolutsiooni usaldusväärsust.

85. Liidu õiguse esimuse põhimõte, mille kohaselt seisab liidu õigus liikmesriikide õigusest eespool, kohustab kõiki liikmesriikide organeid tagama liidu õiguse sätete täieliku õigusmõju ning liikmesriikide õigus ei tohi riivata nende sätete ettenähtud toimet vastava liikmesriigi territooriumil. Liikmesriigi kohus, kes lahendab enda pädevuses olevat asja, on kohustatud jätma kohaldamata kõik riigisisese õiguse sätted, mis on vastuolus liidu õigusnormiga, millel on vahetu õigusmõju, nagu ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik.⁹² Samuti on liikmesriigid ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtte kohaselt kohustatud kõrvaldama liidu õiguse rikkumise õigusvastased tagajärjed.⁹³ Liidu õiguse esimuse põhimõtte kohaldamise tagajärjel on distsiplinaarkolleeegiumi resolutsioon tühine.⁹⁴

86. Distsiplinaarkolleeegiumi kaotamisest 9. juuni 2022. aasta seadusega ei tulene, et tema resolutsioonid loetakse tühiseks. Kohtunik I. T. ajutine teenistusest kõrvaldamine ja tema töötasu vähendamine on riigisisese õiguse seisukohalt jäänud kehtima. Selle olukorra heastamiseks peab ta vaidlustama distsiplinaarkolleeegiumi resolutsiooni, esitades sellekohase taotluse uuele kutsealase vastutuse kolleeegiumile. Poola valitsus⁹⁵ on kohustatud mitte ainult tagama, et distsiplinaarkolleeegiumi pädevust teostab sõltumatu ja erapooletu seaduse alusel moodustatud kohus, vaid ka viivitamata kõrvaldama⁹⁶ selle kolleeegiumi resolutsioonide tagajärjed.⁹⁷ Liidu õiguse vahetu ja tõhusa kohaldamise eeldusena ei saa kehtida nõue esitada kaebus kutsealase

⁸⁹ Vt kohtuasjas C-615/20 esitatud neljanda küsimuse punkt a ja kohtuasjas C-671/20 esitatud kolmanda küsimuse punkt a.

⁹⁰ Vt kohtuasjas C-671/20 esitatud kolmanda küsimuse punkt b. Y. P. on seisukohal, et loa esitada kohtuniku vastu süüdistus saab anda vaid sõltumatu ja erapooletu kohus pärast asja õiglast ja läbipaistvat uurimist. Kuna distsiplinaarkolleeegium ei vastanud ühelegi nendest nõuetest, on tema resolutsioon tühine. Poola valitsus on seisukohal, et kohtunik I. T. ajutine teenistusest kõrvaldamine on õiguspärane ja seetõttu rikuks tema osalemine kriminaalmenetluses poolte õigust sõltumatule seaduse alusel moodustatud kohtule.

⁹¹ Olenemata sellest, mis laadi pädevust ta püüdis teostada.

⁹² Kuna Euroopa Kohtu senine praktika – eriti kohtuotsus kohtunike distsiplinaarkord – annab selge vastuse küsimusele, kas distsiplinaarkolleeegium vastab ELL artikli 19 lõike 1 teisele lõigule, on liikmesriigi kohus teha oma pädevuse piires kõik vajalik, et tagada selle tõlgenduse kohaldamine. Vt selle kohta 10. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

⁹³ 10. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175, punkt 63).

⁹⁴ Vt analoogia alusel 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ž. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleeegium – ametisse nimetamine) (C-487/19, EU:C:2021:798, punktid 152–155).

⁹⁵ Ja kõik selle riigi harundid, sealhulgas eelotsusetaotlused esitanud kohus.

⁹⁶ Vt analoogia alusel 9. märtsi 1978. aasta kohtuotsus Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, punkt 23), kus on muu hulgas märgitud, et igasugune siseriikliku õiguskorra säte ja igasugune seadusandlik, haldus- ja kohtupraktika, mis võiks kahjustada ühenduse õiguse toimet sellega, et ei anna riigisisesele kohtule, kes on pädev sellist õigust kohaldama, volitusi teha selle kohaldamise ajal kõik vajalik, et kõrvaldada riigisisesed õigusaktid, mis võivad takistada ühenduse normide täielikku toimet, vastuolus nende liidu õiguse nõuetega. Vt samuti 22. juuni 2010. aasta kohtuotsus Melki ja Abdeli (C-188/10 ja C-189/10, EU:C:2010:363, punktid 43 ja 44 ning seal viidatud kohtupraktika).

⁹⁷ Vt 19. novembri 1991. aasta kohtuotsus Francovich jt (C-6/90 ja C-9/90, EU:C:1991:428, punkt 36).

vastutuse kolleegiumile. Muidu oleks liidu õiguse tõhusus kahel viisil riivatud. Esiteks oleneks uue menetluse alustamine selles kolleegiumis poolte initsiatiivist. Teiseks jääksid distsiplinaarkolleegiumi resolutsioonid kehtima, kuni nendes menetlustes lahendini jõutakse.

87. Nagu on märgitud käesoleva ettepaneku punktides 62 ja 64, puudub minu arvates distsiplinaarkolleegiumi resolutsioonil Poola õiguses jõustunud kohtuotsuse seadusjõud. Järelikult ei ole Euroopa Kohtu praktika, mis käsitleb jõustunud kohtuotsuse seadusjõudu, selle suhtes kohaldatav.⁹⁸ Samuti nähtub sellest kohtupraktikast,⁹⁹ et kuna distsiplinaarkolleegiumi resolutsiooni võttis vastu organ, mis ei ole sõltumatu ja erapooletu seaduse alusel moodustatud kohus, ei takista õiguskindluse põhimõte ega väidetav kohtuotsuse lõplikkus käesoleval juhul seadusandjat või kohut käsitamast selle liidu õiguse rikkumise õigusvastaseid tagajärgi kui tühiseid.¹⁰⁰

88. Seepärast teen ettepaneku, et kõik riigiorganid, nende seas eelotsusetaotlused esitanud kohus – sealhulgas kohtunik I. T.¹⁰¹ –, aga ka organid, kellel on pädevus nimetada ja muuta riigisiseste kohtute koosseise,¹⁰² peavad distsiplinaarkolleegiumi resolutsiooni eirama ja lubama seda, et kohtunik I. T. osaleb eelotsusetaotlused esitanud kohtu õigustmõistvas koosseisus.¹⁰³

89. Nende seisukohtade suhtes kehtib oluline lisatingimus, et kohtuasja ei oleks üle antud teisele kohtukoosseisule, mis juba kujutab endast sõltumatut ja erapooletut seaduse alusel moodustatud kohut. Kuigi liidu õiguse tõhususe seisukohast oleks kahtlemata kasulik kõrvaldada kõik distsiplinaarkolleegiumi resolutsiooni negatiivsed tagajärjed, sealhulgas *ex nunc* tühistada kohtunik I. T.-le määratud kohtuasjade teisele kohtukoosseisule ümbermääramise otsused, jääksid selle lähenemisviisi korral – mis eeldaks kõikide varem sellele kohtunikule määratud kohtuasjade uuesti alustamist ja/või uuesti ärakuulamist – arvesse võtmata menetlusosaliste õigused õiguskindlusele¹⁰⁴ ja asja arutamisele mõistliku aja jooksul harta artikli 47 tähenduses.

90. Sellest järeldub, et eelotsuseasjas C-615/20 peaks kohtunik I. T. jääma põhikohtuasja menetlevasse kohtukoosseisu. Distsiplinaarkolleegiumi 18. novembri 2020. aasta resolutsioon, mille eesmärk oli ta ajutiselt teenistusest kõrvaldada, võeti vastu samal kuupäeval kui esitati eelotsusetaotlus kohtuasjas C-615/20, mille tagajärjel eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetlus peatati. Euroopa Kohtu toimikust nähtub, et kuigi kohtunik I. T. ajutiselt teenistusest kõrvaldati, ei määratud menetlust, mida käsitleb kohtuasi C-615/20, ümber teisele kohtukoosseisule.¹⁰⁵ Menetlus, mida käsitleb kohtuasi C-671/20, aga määrati ümber eelotsusetaotluse esitanud kohtu

⁹⁸ Vt 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus CRNPAC ja Vueling Airlines (C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, punktid 88 ja 89) ning 17. septembri 2020. aasta kohtuotsus Rosneft jt vs. nõukogu (C-732/18 P, ei avaldata, EU:C:2020:727, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

⁹⁹ Vt analoogia alusel 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ž. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine) (C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 160).

¹⁰⁰ See ei tähenda, et kohtunike suhtes, kelle vastu alustati distsiplinaarkolleegiumi menetlust näiteks muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 80 alusel, ei saa alustada selle sätte alusel uusi menetlusi sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. Asjaomastel riigiasutustel tuleb niisuguseid menetlusi asjaomaste kohtunike vastu vajaduse korral siiski (uuesti) alustada.

¹⁰¹ Kui ei oleks võimalik moodustada eelotsusetaotluse esitanud kohtu koosseise, kuhu kuuluks kohtunik I. T., ei saaks kohtud kontrollida, kas nad on sõltumatud ja erapooletud seaduse alusel moodustatud kohtud, mistõttu ei saaks kohtuotsus Simpson (punktid 55 ja 57) toimida.

¹⁰² Iseäranis kohtu esimeest. Vt muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 41b §-d 1 ja 3.

¹⁰³ See ei piira kohtuniku võimalust esitada kahju hüvitamise hagi. Näib, et Poola õiguses on teatavatel juhtudel ette nähtud hüvitis kohtunikele, kes on ajutiselt teenistusest kõrvaldatud. Vt muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikkel 129.

¹⁰⁴ Kuna alates kohtunik I. T. ajutiselt teenistusest kõrvaldamisest 18. novembril 2020 on möödunud küllalt palju aega, võivad paljud algul temale määratud kohtuasjad olla juba lahendatud.

¹⁰⁵ Vt ringkonnaprokuröri seisukohtade punkt 4.

teisele koosseisule. Euroopa Kohtu toimikust ei nähtu, et see koosseis ei ole sõltumatu ja erapooletu seaduse alusel moodustatud kohus. Kui see peaks nii olema, võib see menetlus jääda sellele uuele kohtukoosseisule.¹⁰⁶

91. Sellele vastavalt teen Euroopa Kohtule ettepaneku, et ELL artikkel 2 ja ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik ning liidu õiguse esimuse põhimõte, lojaalse koostöö põhimõte ja õiguskindluse põhimõte kohustavad kõiki riigiorganeid, sealhulgas eelotsusetaotlused esitanud kohut kõrvaldama distsiplinaarkolleegiumi otsuste, nagu tema 18. novembri 2020. aasta otsus, õigusvastased tagajärjed ja seega lubama kohtunikul, kes on ajutiselt teenistusest kõrvaldatud, kuuluda selle kohtu koosseisu, välja arvatud niisugustes asjades, mis on määratud ümber teisele kohtukoosseisule, mis kujutab endast sõltumatut ja erapooletut seaduse alusel moodustatud kohut.

VI. Ettepanek

92. Nendel kaalutlustel teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus) küsimustele järgmiselt:

ELL artikkel 2 ja ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47:

- on kohaldatavad muu hulgas ka juhtudel, kui kohus annab riigisisese õiguse kohaselt loa kohtunike või kohtunikukandidaatide vastu süüdistuse esitamiseks, nende kinnipidamiseks ja nende ajutiselt teenistusest kõrvaldamiseks ning sellest tulenevalt nende töötasu vähendamiseks. Nende liidu õiguse sätetega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis annavad kohtule, mis ei vasta sõltumatuse, erapooletuse ja seaduse alusel moodustatuse nõuetele, pädevuse anda luba esitada kohtunike või kohtunikukandidaatide vastu süüdistusi, pidada neid kinni ja nad ajutiselt teenistusest kõrvaldada ning sellest tulenevalt vähendada nende töötasu;
- välistavad niisugused riigisisese õiguse sätted, mis esiteks keelavad riigisisestel kohtutel, kui nad kontrollivad, kas nad on selles koosseisus seaduse alusel moodustatud kohus, kontrollida kohtunike vastu süüdistust esitada, neid kinni pidada ja neid ajutiselt teenistusest kõrvaldada lubavate Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegium) otsuste õiguspärasust ja siduvust ning teiseks käsitavad niisugust kontrolli distsiplinaarsüüteona.

ELL artikkel 2 ja ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik ning liidu õiguse esimuse põhimõte, lojaalse koostöö põhimõte ja õiguskindluse põhimõte kohustavad kõiki riigiorganeid, sealhulgas eelotsusetaotlused esitanud kohut kõrvaldama kohtunike vastu süüdistuste esitamist, nende kinnipidamist ja nende ajutiselt teenistusest kõrvaldamist lubanud distsiplinaarkolleegiumi otsuste õigusvastased tagajärjed ja seega lubama kohtunikul, kes on ajutiselt teenistusest kõrvaldatud, kuuluda selle kohtu koosseisu, välja arvatud niisugustes asjades, mis on määratud ümber teisele kohtukoosseisule, mis kujutab endast sõltumatut ja erapooletut seaduse alusel moodustatud kohut.

¹⁰⁶ Olen teadlik, et distsiplinaarkolleegiumi 18. novembri 2020. aasta resolutsiooni ja 9. detsembril 2020 kohtuasjas C-671/20 esitatud eelotsusetaotluse vaheline ajavahemik – ning seega ka põhimenetluse peatamine – on lühike ning et põhimenetlus selles kohtuasjas ei ole pruukinud vahepeal edeneda. See kaalutus minu seisukohta ei muuda. Kõigi juhtudel kohaldatav õiguskindlus ja selge, abstraktne seisukoht niisugustes küsimustes peavad kaaluma üles konkreetsetel juhtudel esineva otstarbekuse kaalutluse.